naš tednik

LETO XXVIII — Številka 24 10. junija 1976 Cena 4.— šil. P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Seja NSKS: popis z vso ostrino odklonjen!

Z vso ostrino je odklonilo predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev ugotavljanje manjšine, ki ga hočejo izvesti jeseni tega leta v obliki popisa personalnega stanja, na svoji seji, ki je bila tokrat v Velikovcu. V svojem prvem stališču do „paketa“, ki vsebuje zakon o narodnih skupnostih ter o ugotavljanju manjšine, je predsedstvo označilo početje treh v parlamentu zastopanih strank „očitno revizijo avstrijske državne pogodbe“. Glede ugotavljanja je predsedstvo NSKS še posebej poudarilo, da bodo koroški Slovenci uporabo številk takega štetja učinkovito onemogočili.

Pri seji predsedstva so bili navzoči tudi predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev v občini Velikovec. Pozdravili so, da polaga predsedstvo vedno več važnosti na krajevne organizacije Narodnega sveta. Z vso jasnostjo so zahtevali, da morajo tudi za občino Velikovec veljati zaščitna določila člena 7 avstrijske državne pogodbe, kajti čutiti je, da veje protislovenski „velikovški duh“ sedaj tudi v velikovški okolici, v krajih, kjer so bile prej samostojne občine in ki so naselitveni prostor velikega števila Slovencev. Nadalje so odborniki krajevne organizacije ugotovili, da v marsikaterih farah velikovške občine do danes ni čutiti sklepov škofijske sinode, kajti ponemčevanje v cerkvah se do današnjega dne nadaljuje. Člani krajevnega odbora Velikovec so končno tudi zahtevali poživitev in okrepitev političnega delovanja v domači občini.

Predsedstvo NSKS je predloge domačinov osvojilo ter dalo jasno obljubo, da osrednji organizaciji koroških Slovencev ne bosta pristali na nobeno rešitev manjšinskega vprašanja, ki ne bi ščitila koroških Slovencev na celotnem naselitvenem območju.

V zadevi kmečkozborskih volitev jeseni 1976 je bil NSKS mnenja, da mora priti v najkrajšem času do dogovora in jasnih stališč slovenskih kmečkih organizacij glede samostojnega nastopa, ki ga je pripravljen Narodni svet z vsemi svojimi močmi podpreti.

Avstrija zakrivila delikt po mednarodnem pravu ker je poslabšala položaj manjšin!

V oddaji ljubljanske radiotelevizije so bili v torek zopet na vrsti koroški Slovenci. RTV Ljubljana je predvajala film, ki se je ukvarjal z aktualnim trenutkom slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Kazali so prizore z demonstracije Solidarnostnega komiteja in povpraševali za mnenje tako demonstrante kot tudi strokovnjake in zastopnike narodne skupnosti. Prof. Borut Bohte, sodelavec Instituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani je dejal, da je Avstrija obvezana, da nudi svojim manjšinam tako relativno kot tudi absolutno zaščito. Relativna zaščita pomeni, da so pripadniki narodnih manjšin enakopravni s pripadniki večinskega naroda. Avstrija je pri svojem ravnanju z manjšinami vezana na različne mednarodne dokumente in konvencije. Več mednarodnih paktov pa Avstrija niti sprejela ni, kar meče posebno luč na avstrijsko manjšinsko zaščito. Tako ni sprejela mednarodnega pakta o kaznovanju zločina apartheida. Člen 7 državne pogodbe pa naj bi jamčil manjšinam absolutno zaščito, se pravi, naj bi bil garancija za obstoj. Člen 7 kot ustavno določilo je neposredno izvedljiv — brez posebnih izvedbenih zakonov.

Osnovni problem manjšinske zaščite pa vidi dr. Bohte v dejstvu, da Avstrija svojih obveznosti ni izpolnila po geslu „pacta sund servanda“ — pogodbe je treba spoštovati —, ampak je dopustila celo poslabšanje položaja narodnih skupnosti, kar pomeni, da ne garantira relativne enakopravnosti pripadnikov manjšin. Poslabšanje položaja manjšin je Avstrija predvsem zakrivila z padcem dvojezičnega šolstva ter s tem, da ni prepovedala Heimatdiensta. S tem pa je Avstrija zakrivila delikt po mednarodnem pravu. Sedanji ukrepi zvezne vlade, da bi dala manjšinam pravice le na podlagi njih števila, pa bi vodili k postopnemu izničenju manjšinskih pravic in nazadnje k etnocidu, kot je to ugotovil tudi prof. Veiter.

Osrednji tajnik NSKS Filip Warasch pa je dejal, da se je boj koroških Slovencev za svoje pravice začel takoj po drugi svetovni vojni. Člen 7 pravzaprav le pomeni priznanje minimalnih pravic, akoravno ga koroški Slovenci imenujejo „Magna Charta“.

Prav tako je razvidno iz ravzoja zadnjih desetletij, da je bilo preštevanje manjšine že vedno zahteva protislovenskih krogov. Tudi že v prvi republiki: tedaj so koroškim Slovencem hoteli dati kulturno avtonomijo le tedaj, če bi se vpisali v narodni kataster. Tisti, ki bi se vpisali, bi bili deležni manjšinskih pravic (in seveda, ker bi z imenom bili zapisani, tudi izpostavljeni nemškonacionalnemu pritisku), tisti, ki se ne bi vpisali, jih ne bi dobili. Prvi uspeh je po drugi svetovni vojni dosegel Heimatdienst s svojo zahtevo po odpravi dvojezičnega šolstva, drugi uspeh pa stoji pred vrati: preštevanje. Glavni činitelji tafelsturma niso direktno visoki funkcionarji Heimatdiensta, ampak organizacije večinskih strank. Ideologija KHD pa je našla pot v vse tri v deželnem zboru zastopane stranke.

KOROŠKI DEŽELNI GLAVAR LEOPOLD WAGNER ČASNIKARJEM:

Smo v manjšinam sovražnem času!

Koroški deželni glavar Leopold Wagner je v pogovoru z novinarji priznal, „da živimo v manjšinam sovražnem času“. To prostodušno izjavo je podal pred časnikarji iz 13 držav, pa tudi zastopniki avstrijskih nadregionalnih listov. S tem je postalo vsako govorjenje deželnega glavarja o dobrem medsebojnem sožitju na Koroškem brezpredmetno. Ni pa deželni glavar povedal, kako si predstavlja iztrebljenje tega zla. Prav tako ni povedal, kaj bo ukrenila njegova stranka, ki ima v deželi večino, da koroško vzdušje ne bo več manjšini sovražno. Kajti s svojo večino je SPÖ bistveno prispevala k temu, „da živimo v manjšinam sovražnem času“ in to dobo tudi oblikovala. Wagnerjevo izjavo ni prinesel katerikoli časopis, ampak Arbeiter Zeitung, centralni organ SPÖ. Izvlečki na 2. strani.

V četrtek je sprejel generalni konzul SFR Jugoslavije v Celovcu Bojan Lubej novo predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev na oficialnem obisku na konzulatu. Člane predsedstva so pozdravili pri sprejemu na konzulatu poleg generalnega konzula Lubeja tudi konzul Stojan Zupančič in vice-konzul Milan Miškov. V večurnem razgovoru, ki je potekal v prijateljskem vzdušju, so člani predsedstva NSKS — delegacijo je vodil predsednik dr. Matevž Grilc — informirali diplomatske predstavnike SFR Jugoslavije o trenutnem aktualnem položaju, predvsem po zadnjih pogovorih z eksperti glede zakona o narodnih skupnostih, generalni konzul Bojan Lubej pa je informiral zastopnike NSKS o stališču Slovenije in Jugoslavije k zakonskim osnutkom.

Na sliki: Generalni konzul Bojan Lubej v pogovoru s predsednikom NSKS dr. Matevžem Grilcem.

Abwehrkämpferbund: Kotmirčani se upirajo

„56 let niso potrebovali zastave za abwehrkämpferje, na brambovskem grobu so pustili rasti koprive. Zdaj, ko pa je ‚privandral‘ v Kotmaro vas tuj predsednik krajevne sekcije Abwehrkämpferbunda, sedaj pa naenkrat od zunaj hočejo trositi nemir med kotmirško prebivalstvo.“ — Tako so se izrazili v nedeljo domačini na prireditvi Solidarnostnega komiteja v Kotmari vasi. Soglasno so sprejeli resolucijo, v kateri apelirajo na občinsko predstojništvo, naj ukrene vse, da do nedeljske nemškonacionalne prireditve ne bo prišlo. Dosti nemira so namreč prinesla žegnanja zastav v zadnjih letih.

Na tej informacijski prireditvi se je javil k diskusiji tudi zastopnik Abwehrkämpferbunda. Pa je moral priznati, da je aktiven kršilec avstrijskih zakonov. Bil je namreč aktiven rušilec tabel, in povrhu še ponosen na svoje protizakonito dejanje.

Pogled na dosedanje tovrstne prireditve ter na vzdušje v Kotmari vasi prinašamo na 3. strani.

GLOSA:

Naj živi večina!

10. oktober naj bi letos dobil še dodatno protislovensko obeležje: vsakoletnim izlivom sovraštva proti Slovencem, ki so doma v tej deželi, naj bi se pridružil ponoven plebiscit: 10. oktobra 1976 naj bi izvedli popis personalnega stanja, ali kot ga sedaj imenujejo, „popis personalnega stanja posebne vrste“. Mesec dni navrh, 14. novembra, pa naj bi povpraševali, kdo se v tej deželi, kjer po besedah deželnega glavarja živimo v manjšinam nenaklonjenem času, sploh še upa priznati in vpisati za Slovenca. To so sklenili v sredo zastopniki treh strank med seboj. Neposredno prizadetega, slovenske manjšine, pa v duhu demokracije sploh niso vprašali pri teh razgovorih. Manjšino bodo v duhu demokracije kratkomalo povozili... Nemški gospod bo odslej mirno spal. Saj izvedba državne pogodbe ščiti večino pred manjšino. Kako bo spal ali bedel Slovence? Za njegovo počutje stranke niso pristojne.

Južnotirolci dosegli proporc

Važen cilj v borbi za dosego enakopravnosti so dosegli te dni Južnotirolci: vlada v Rimu je — tik pred volitvami — pristala na uzakonitev etničnega proporca. S tem zakonom naj bi bilo zagotovljeno, da bodo Južnotirolci v javnih službah mogli zasesti tisto število uradniških mest, ki jim pripada po njihovi številčni moči. Od 20. januarja 1972, ko naj bi postala veljavna avtonomija Južnega Tirola, pa zaradi manjkajočih določil 111 in 118 ni bila sprejeta, so namreč v naglici namestili v južnotirolsko upravo še 2000 mladih uradnikov italijanskega pokolenja, kar je zelo neugodno vplivalo na položaj nemške manjšine, saj so na ta način umetno spremenili narodnostno lice v uradih. Južnotirolska ljudska stranka (SVP) je sicer zahtevala odstranitev vseh teh uradnikov. V pogajanjih so nato dosegli, da je bil sklenjen časovni koledar, ki naj bi pomagal, da bi Južnotirolci dosegli tisto število uradniških mest, ki jim pripada. To bi zagotovilo tudi soodločanje manjšine v javni upravi. Po tem časovnem koledarju bodo dosegli Južnotirolci leta 2002 tisti delež uradniških mest, ki jim pripada. Od danes na jutri se namreč ne da dobiti zadostno število uradnikov. Za naslednja leta pa so uzakonili tudi določilo, da nemških uradnikov ne smejo sprejeti v južnotirolsko upravo.

Južnotirolski Nemci se bodo zdaj, ko obstaja zakonska zapreka proti umetnemu priseljevanju, lažje lotili pogajanj za rešitev ostalih problemov, ki so še odprti, brez strahu, da bi umetno priseljeni prebivalci slabili narodnostno substanco manjšine.

Tega uspeha Južnotirolcev se veselijo tudi vsi koroški Slovenci. Da bosta takšna zapreka proti naseljevanju tujcev in zagotovilo, da bodo koroški Slovenci dosegli tisto število uradnikov, ki jim pripada, postali tudi na Koroškem resnica, pa bo treba še mnogo, mnogo boja. Kajti istočasno, ko so Južnotirolci dosegli to svojo pravico, odrekajo na Dunaju pri razgovoru strank slovenski manjšini minimalne pravice.

Bodo okrnili slavistiko?

Nadaljnjo diskriminacijo, katere obseg se da le slutiti, namerava ministrstvo za znanost: v osnutku za novi študijski red slavistike je predvideno, da bo študij za učitelje slovenščine na višjih šolah v bodoče možen samo v Celovcu. To velja tudi za bodoče učitelje srbohrvaščine. Doslej je študij za učiteljsko službo na višjih šolah (gimnazijah) možen tudi na Dunaju in v Gradcu. Študentje so proti temu načrtu protestirali, pa tudi profesorji slavističnega instutita so se izrazili proti temu osnutku in so ga odklonili.

Če bi ministrstvo uresničilo ta načrt, bi to pomenilo, da bi se število učiteljev za slovenščino in srbohrvaščino znatno zmanjšalo. V Celovcu pa bi bili študentje bolje „pod kontrolo“. Še huje bi bili prizadeti hrvaški študentje, ki so doslej imeli univerzo dejansko „pred vrati“. Daljnoročno bi imela uresničitev takega načrta, ker bi se število študentov zmanjšalo, za posledico, da bi s tem izgovorom še dalje zožili ali celo odpravili ta študij.

Od vsega začetka pa bi — zaradi manjše ponudbe in manjše izbire — bili študentje precej na slabšem.

Komentar Dela: kakšen pragmatizem?

Zunanjepolitični komentator ljubljanskega Dela Jaka Štular je v ponedeljek objavil pod naslovom „Kakšen pragmatizem?“ komentar, v katerem ocenjuje dosedanja pogajanja za tako imenovano „pragmatično rešitev“. Komentar zaradi njegove tehtnosti objavljamo v celoti.

Čeprav se vrata za konstruktivna pogajanja med slovenskim zastopstvom in avstrijsko vlado (oziroma strankami) po zadnjem zasedanju na ravni ekspertov (31. maja) menda še niso dokončno zaprla, bi težko rekli, da je tista „odrešilna“ formula, zajeta v izrazu „pragmatična rešitev“ razpletla najtrše vozle v sporni povezavi zakona o narodnostnih skupinah s štetjem posebne vrste.

Slej ko prej velja — kljub zelo prožnim, pragmatičnim predlogom slovenskega zastopstva, ki štetje seveda odklanja — da „bodo šteli v vsakem primeru, da pa pragmatična rešitev zaradi tega nikakor ni izključena“. Tako poroča „Die Presse“ 2. junija in takole prevaja to mnenje, ki naj bi izhajalo iz socialističnih krogov koroške deželne vlade: „Dešifrirano pomeni to, da bo do ugotavljanja številčne moči manjšine prišlo v vsakem primeru, tudi kljub odporu slovenskega zastopstva, vendar ni nujno, da bi rezultati zaradi tega morali biti podlaga za izpolnitev še odprtih točk iz državne pogodbe.“

Ravno iz krogov socialističnega dela deželne vlade pa je bilo med nedavnim potovanjem tujih dopisnikov po Koroški slišati malce drugačno razlago. Eden od socialističnih ekspertov na dunajskih pogajanjih, dvorni svétnik dr. Ralf Unkart pojasnjuje: strokovnjaki smatrajo, da posebnega štetja kot takega pravzaprav ne potrebujejo. Razpolagajo namreč — tudi, če bi ga Slovenci bojkotirali — z zadostnim številom statističnih predlogov, ki jih lahko uporabijo: rezultate štetja iz leta 1971 (in vemo, kakšno je bilo!), število k slovenskemu pouku prijavljenih otrok (in vemo, kaj se dogaja ravno na tem občutljivem področju po odpravi obvezne dvojezične šole leta 1959), moč slovenskih zadrug (in vemo, da jim škoda, ki so jo prizadeli nacisti, še danes ni v celoti povrnjena, pa tudi njihova moč se mora neprestano meriti s privilegirano konkurenco „rajfajznovk“, konzumov ipd.), glasov za Koroško enotno listo pri zadnjih deželnih volitvah (in vemo, kaj pravi deželni glavar: da so ravno ti glasovi dokazali, da jih njegova stranka za volivno zmago ne potrebuje!) in tako naprej.

Šef koroške ljudske stranke Bacher paketa „štetje — ukrepi v prid manjšine“ ne pusti razvezati, glavar svobodnjakov Ferrari-Brunnenfeld pa postavlja absolutno zaporedje, najprej štetje (pri čemer se ne zadovoljuje niti s fenomenalnimi rezultati iz leta 1971), šele potem izvajanje zakona o narodnostnih skupinah in to brez kakršnegakoli pragmatizma pri izvajanju.

Kako spraviti vse to v sklad z izhodiščem „pragmatične metode“, ki ga je nedvomno iskati v izjavi šefa avstrijske vlade: „Najprej ukrepi v prid manjšine, potem šele štetje“, to pa spet vskladiti z drugim načelnim izhodiščem, izraženim v pogovoru z glavnim urednikom „Arbeiter Zeitung“ (29. aprila 1976): „Teoretično imajo (Jugoslovani) sicer prav, v državni pogodbi ne piše nič o takšnem zbiranju podatkov. Vendar ga moram izvesti, kajti sicer ne pridem do sodelovanja vseh treh strank, hočem pa, da bodo prihodnje rešitve prevzele vse tri ali vsaj dve stranki“?

Čez teden ali dva se bodo sestali na Dunaju vrhovni šefi teh treh strank in brez udeležbe subjekta — manjšine, za katero so očitno zadostovali trije „pragmatični“ sestanki, odločili, na kakšni podlagi bodo dosegli svoj konsens in v kakšni obliki bodo poslali v parlament zakonska osnutka o skrbi za manjšine in novele k zakonu o ljudskih štetjih.

Ni dvoma, trije sestanki z manjšino so pokazali dobro pot in prinesli tudi nesporne rezultate, prav tako pa ni dvoma, da bistvenih razločkov, ki izvirajo iz poglavitnih slabosti zakonskega načrta o narodnostnih skupinah, še zmeraj čvrsto povezanega v paket s štetjem, niso razčistili.

Načrt zakona v narodnostnih skupinah uzakonja statistično ugotavljanje številčne moči manjšine, docela ločuje pravice manjšine od njenega naselitvenega ozemlja, namesto tega pa uvaja čisto priznavalno načelo, njegova najhujša pomanjkljivost pa je v tem, da je stvarna in krajevna veljava zakona pridržana izvedbenim odredbam, tako da niti najmanj ni jasno, kje in na kakšen način bo zakon uveljavljen. Tako piše v pripombah slovenskega zastopstva, ki so bile osnova pogajanj na treh „pragmatičnih“ sestankih in ki so dobile zelo pomemben odmev v avstrijski demokratični javnosti.

Ti pogovori so — tako poroča koroški tisk — na ravni ekspertov, končani prav, ko se je pokazala njihova utemeljenost in potreba po novih pogovorih te vrste. Če bi se nadaljevala, so izjavili predstavniki slovenskih organizacij tujim novinarjem med obiskom na Koroškem, bi se izkazalo, da je štetje odveč in da bi ga bilo mogoče iz predvidene zakonodaje izločiti. O tem so si bili tako slovenski predstavniki kot eksperti — zastopniki treh strank na pogajanjih že zelo blizu, če ne enotni. Vprašanje pa je seveda — kot je rekel predsednik Narodnega sveta dr. Grilc — kaj bi politiki (na podlagi izvedbenih odredb) pod pritiskom nemškonacionalističnih sil in zakona napravili.

Kaj nameravajo napraviti, je dovolj razvidno iz Unkartove verzije „pragmatičnega reševanja“, ki najbrž ustreza pogojem za konsens „vsaj dveh strank“ (Kreisky), socialistične in ljudske.

Prav gotovo pa ne bi bila tisto, za kar jo proglaša koroška socialistična stranka, če bi bila namreč ustrezna „potrebam koroškega prebivalstva in republike Avstrije“ in da bi bila „izraz priznavanja k demokratičnemu socializmu“.

Utrinki z obiska na Koroškem

Pretekli teden so se mudili žurnalisti iz 13 držav, pa tudi časnikarji nadregionalnih časopisov Avstrije na Koroškem. Med drugim so se ustavili tudi na sedežu osrednjih organizacij (nt“ je poročal), pri treh strankah ter pri Heimatdienstu. Danes objavljamo izvlečke iz poročila urednika Arbeiter Zeitung Güntherja Traxlerja, v katerem piše o svojih vtisih na Koroškem in v upanju na pragmatično rešitev, katero oceni takole:

Alles hängt dabei — das stellen auch die Slowenenvertreter fest — vom Klima ab, in dem man mit den Slowenen umgehen will. Dieses Klima ist in Kärnten zurzeit weniger hysterisch, als man es in den letzten Jahren erlebt hat. Aber noch immer dürfte, in verschiedener Intensität je nach Partei und Gruppierung, gelten, was Landeshauptmann Wagner bedauernd, aber offen aussprach: „Wir leben in einer minderheitenfeindlichen Zeit.“

Heimatdienst, FPÖ und ÖVP vertreten den Standpunkt, erst zählen, dann fördern, wobei die Nennung von Prozentklauseln — Parteien 25, Heimatdienst 30 Prozent — als Grundlage der Förderung den direkten Zusammenhang noch unterstreicht.

Die Vertreter der Minderheiten lehnen nach wie vor entschieden jede Zählung jetzt und als Voraussetzung für die Erfüllung des Staatsvertrages und der Förderung ab. Gar auf eine Minderheitenfeststellung mit Prozentklauseln werden wir nie eingehen, sagt Feliks Wieser vom Zentralverband der Kärntner Slowenen.

Grundsätzlich lehnen sie eine Minderheitenfeststellung nicht ab. Sie sagen aber: Erst müßte man das Klima verbessern, müßte sich die Einstellung zur Minderheit ändern. Noch aber sei es so, daß die Slowenen bei dem jahrzehntelangen Druck, der auf ihnen lastet, Angst hätten, sich zu ihrem Volkstum zu bekennen. Das habe zur Verminderung der Slowenen in den offiziellen Statistiken geführt.

ZÄHLUNG — EIGENTLICH ÜBERFLÜSSIG

Letztlich, so die Slowenenvertreter, wäre eine Minderheitenzählung nicht nur deshalb nicht erforderlich, weil sie für die Aufstellung von Ortstafeln im Staatsvertrag nicht verlangt wird, sondern auch deshalb, weil in Kärnten ohnehin jeder wisse, wo die Slowenen leben. Mathäus Grilc vom ÖVP-nahen Rat der Kärntner Slowenen hat für den Gedanken nur bitteren Hohn übrig: Als Himmler die Slowenen aussiedeln wollte, fiel es nicht schwer, die Gemeinden aufzuzählen, in denen Slowenen wohnten. Und auch 1959 zählte man noch die Gemeinden auf. Nur heute will niemand wissen, wo sie leben.

Wie ist nun das Klima in Kärnten, unmittelbar bevor man zum bisher chancenreichsten Versuch antritt, das Problem zu lösen? In Gesprächen mit führenden Partei- und Heimatdienstfunktionären kommt zum Ausdruck, daß zurzeit niemand an einem Aufschaukeln von Emotionen interessiert ist, vieles mutet aber noch immer sonderbar an. So etwa, wenn FP-Obmann Ferrari-Brunnenfeld schlicht feststellt: „Schon das Zurkenntnisnehmen der Minderheit ist eine minderheitenfreundliche Haltung.“

SCHUTZ DER MEHRHEIT?

Beim Heimatdienst und bei den beiden konservativen Parteien tut man noch immer so, als müßte der Staatsvertrag den Schutz der Mehrheitsbevölkerung garantieren. Keinesfalls dürfe es über allgemeine Förderungsmaßnahmen hinaus zur Schaffung von überprivilegierten Gruppen und damit zu einer Schlechterstellung der Mehrheitsbevölkerung kommen, heißt es in einem FPÖ-Papier. Und Josef Feldner vom Heimatdienst lehnt „Zugeständnisse an die Minderheit ab, die geeignet sind, eine überprivilegierte Gruppe zu schaffen und Eingriffe in die Rechts- beziehungsweise Interessensphäre der Mehrheitsbevölkerung zu schaffen“.

Großzügigkeit gegenüber den Slowenen wäre nur angebracht, wenn man das anerkennen würde, verlangt Feldner Vorleistungen für die bisherige Nichterfüllung des Staatsvertrages. Feldner ist dagegen, daß die Minderheit „zuerst zusätzliche Geschenke erhält und dann gezählt wird“.

Den ÖVP-Landesobmann Bacher macht das Problem der Minderheitenförderung überhaupt etwas ratlos. Auch er sieht keine Benachteiligung der Minderheit, in Einzelfällen sogar Bevorzugung. Zu starke Förderung sei abzulehnen, schließlich müsse auch die Minderheit einen „Erhaltungswillen“ zeigen. Und auf die grundsätzliche Frage, ob man eine Minderheit proportional oder überproportional fördern soll, entringt es sich ihm nach längerem Nachdenken: „I waß gar net, was Sie aus mir außepressen wollen!“

Auch was Vergangenes anlangt, unterscheidet er sich in der Beurteilung nicht vom Heimatdienst. Den Ortstafelsturm interpretiert er als „verständliche Regung der Bevölkerung“. Feldner räumt zwar ein, das Abmontieren der Ortstafeln war illegal, eine Verurteilung sei jedoch nicht erforderlich, da Slowenen ja nicht angegriffen worden wären.

An eine Bedrohung Österreichs durch Jugoslawien als Folge einer zu minderheitenfreundlichen Politik glaubt heute nur noch Siegfried Sames, der Obmann des Abwehrkämpferbundes. Diese Ansicht will nicht einmal Feldner teilen, der einräumt, daß eine Bedrohung zurzeit nicht besteht. Er motiviert seine Haltung allerdings mit der „Urangst“, die Weltlage könnte sich ja doch wieder ändern. Daß dann eine volle Erfüllung des Staatsvertrages in einem möglichst großzügigen Geist zweifellos die beste Sicherheitsgarantie wäre — diese Einsicht ist in Heimatdienst-Köpfen nicht zu verankern.

NUR ZU DRITT

In allen Parteien ist man der Auffassung, daß eine Lösung nur kommen kann, wenn sie von allen drei Parteien getragen wird, auch in der sozialistischen. Die Sozialisten halten daran schon deshalb fest, weil sie 1972 die gebrannten Kinder waren. Landeshauptmann Wagners Kompromißformel ist: Zählung, auf die man in allen Punkten, außer bei den Ortstafeln, verzichten könnte, ja; aber kein Zusammenhang mit der Förderung.

Rein technisch könnte eine Zählung im Zusammenhang mit der Personenstandserhebung noch heuer durchgeführt werden, nächstes Jahr könnten Tafeln stehen. Eine Garantie gibt es dafür aber auch vier Jahre nach dem Ortstafelsturm nicht.

Einspielerjeva knjiga: odkod denar?

Funkcionar Kärntner Heimatdiensta in šef maloštevilnih windischerjev dr. Valentin Einspieler je v samozaložbi izdal knjigo z naslovom „Verhandlungen über die der slowenischen Minderheit angebotene Kulturautonomie 1925—1930“. V podnaslovu je označil to knjigo kot „Beitrag zur Geschichte der Slowenen in Kärnten“. Torej „Slovenci na Koroškem“ in ne „koroški Slovenci“. Torej nas na Koroškem trenutno samo tolerirajo.

Odprto je seveda še vprašanje, kdo je Einspielerju financiral izdajo te knjige, saj je lepo opremljena in bi že pri srednji nakladi veljala njena izdaja šestštevilčno vsoto.

Šetinc: gigantski boj koroških Slovencev

Na proslavi 20. jubilejnega praznika občine Ljutomer — hkrati so proslavljali tudi 35-letnico ustanovitve OF — je govoril sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZK Slovenije Franc Šetinc. Poudaril je potrebnost solidarnosti s slovensko manjšino v Italiji, na Madžarskem in še posebej v Avstriji. Dejal je:

„Tu se bije gigantski boj slovenskih Koroščev za ohranitev materinega jezika in proti temu, da bi v okolju, v državi, ki se ima za visoko kulturno, opravili nehumano preštevanje, ki nima niti pravne podlage v meddržavni pogodbi, še manj pa je po okusu osveščene, napredne svetovne javnosti, ki pa se kljub vsemu zaveda dejstva, da „heimatdienstovske“ vešče še krožijo okrog mračnih stolpov, kamor so se zatekli ostanki nacistične in fašistične dediščine. Svojo moč skušajo te sile uveljaviti tudi na plečih slovenske manjšine v Avstriji in temu velja naš protest, ravno tako pa temu nasprotuje napredna svetovna javnost pa tudi kulturni krogi in demokratične sile v Avstriji.“

Revščina v Avstriji: tesna povezava z zapostavljanjem manjšine!

„Revščina v Avstriji“ je bil naslov seminarja katoliške visokošolske fare „Katholische Hochschulgemeinde) Salzburg in Mlade generacije v SPÖ. Nekaj metrov od slavnostnega gledališča (Festspielhaus) in luksuznega hotela Goldener Hirsch, kjer se srečava „high society“, so ugotovili, da je v Mozartovi rojstni deželi treba označiti 10,8% stanovanj za siromašna, na Gradiščanskem celo 32,5%. Prepad med revnimi in bogatimi se tudi v letih socialne demokracije ni zmanjšal; nasprotno. Tako je padel realni dohodek najrevnejših gorskih kmetov pod 20.000 šilingov letno na delovno silo. Najsiromašnejša četrtina delojemalcev je zaznala najmanjše naraščanje dohodka v primerjavi z ostalimi 75 odstotki, ki zaslužijo bolje. Leta 1974 je bilo po vsej Avstriji 23% stanovanj siromašnih. — 9 odstotkov privatnih posestnikov gospoduje nad polovico zemlje; 58 procentov kmetov v hiši nima kopalnice, 10% niti tekoče vode, četrtina kmetic pa pod geslom „skrajšanje delovnega časa“ gara poleti več kot 100 ur tedensko.

To so samo nekatere številke, in lista teh posebnih značilnosti „socialne države“ Avstrije bi se dala poljubno nadaljevati. Nadaljevati predvsem na področju vzgoje in izobrazbe. Socialistični poslanec Kittl je v svojem statementu skušal zagovarjati vladno politiko polne zaposlitve, pa so ga znanstveniki opozorili na to, da je podpora brezposelnim v Avstriji škandalozno nizka. Poslanec ÖVP Vogel pa je menil, da se pač bogati ne odpovedo radi svojim privilegom. V času zadnje gospodarske krize, ki še zdavnaj ni premagana, je bila Koroška na najslabšem mestu v Avstriji pri statistiki nezaposlenih. Na Koroškem samem pa je bil dvojezični okraj Velikovec najhuje prizadet.

Prof. Anton Pelinka z univerze Innsbruck je med drugim povedal v diskusiji, da je problem slovenske manjšine na Koroškem seveda tudi konflikt med revnimi in bogatimi. Slovenci so v zgodovini stali kot ubogi kmetje nasproti strnjeni fronti nemškogovorečih veleposestnikov in lastnikov kapitala. V njih usodi se še posebej jasno kaže usoda manjšin, ki imajo premalo pravic. Da pa

(Dalje na 3. strani)

„Blagoslovitve zastav“ so prinesle le nemir!

● Leta 1974 je na proslavi žegnanja zastave Kärntner Abwehrkämpferbunda v Dobrli vasi daroval mašo prof. Komar. Ena od priprošenj, ki jih je častiti gospod izustil, se je glasila: „Herr, bewahre uns vor Revolution und vor der roten Flut — pred revolucijo in rdečo poplavo nas obvaruj Gospod!“

● Leta 1975 je na proslavi žegnanja zastave Kärntner Abwehrkämpferbunda v Vernberku pridigal zloglasni hujskaški župnik Wilhelm Mucher Gosposvetski. V svoji pridigi je označil zahteve osrednjih organizacij kot nekrščanske, pozval je vse župane, občinske odbornike in na sploh vse prebivalce južne Koroške, naj ne dopuste, da bi stala — če bi kdaj prišlo do tega — kakšna dvojezična tabla. Hkrati pa je pozval zveznega predsednika, naj se potrudi, da bo kmalu otvorjena celotna avtocesta od Vernberka tja do Salzburga, do nemške meje. „Denn das ist unser Fluchtweg“, je dejal gosposvetski hujskač. Za osvežitev spomina nekaj citatov:

„. . . Was hat sich alles in Jugoslawien ereignet? Es waren nicht Opfer der deutschen Besatzung, — deren Opfer sind minimal. Es stehen für sie überall die Denkmäler. Wenn sie Denkmäler machen würden für die, die von ihnen selbst, die ca. 2 Millionen — darunter 250.000 ermordeten Jugoslawien-Deutschen — Denkmäler aufstellen würden, dann müßten sie den ganzen Triglav in Platten schneiden, damit sie die Namen hineinschneiden können. Dann haben sie keinen Triglav mehr . . .

. . . Wir können nicht genug deutscher Trachtenvereine gründen und andere Vereine und Ortsgruppen. Wir können nicht genug deutsche Veranstaltungen halten, deutsche Fahnen weihen und können diese nicht hoch genug in den Himmel heben, damit alle Welt sieht: Hier ist ein deutsches Land, ein deutsches Territorium. Damit alle Welt sieht, hier ist nicht ein slowenisches, sondern ein deutsches Land . . .

. . . Kärnten wird nur bei Österreich und frei bleiben, wenn es auch in Zukunft ein deutsches Land sein wird. Deshalb können wir nicht genug deutsche Fahnen weihen, auch wenn es Mißgünstigen in Wien gar nicht in den Kram paßt.

Deshalb mein weiteres Bekenntnis: Die Ortstafeln dürfen keine Lüge und kein Betrug sein. Die Tafeln nämlich, so wie sie aufgestellt waren, mit gleich großen Inschriften für Deutsch und Slowenisch, das war falsch, das war gefährlich. Deshalb mußten sie verschwinden . . .

. . . Die Bürgermeister, Gemeinderäte und alle Kärntner an der Grenze ersuchen wir: Sorgt dafür, daß dort keine einzige slowenische Inschrift an der Straße steht. Wenn es einmal so weit sein sollte, dann werden die Slowenen die deutsche Inschrift der Tafeln samt dem österreichischen Wappen in einigen Minuten überstrichen haben. Darin haben sie Übung. Und dann werden sie die einrückenden russischen Panzer einladen: ‚Glei weiter, schauts, da is alles slowenisch! — Österreich hat selbst diese Tafeln aufgestellt! Das Gebiet gehört zu Jugoslawien.‘ Das Wort von der Urangst ist sehr wohl begründet. Für die, die weit weg sind, die können es nicht kapieren . . .

. . . Wer sich im Grenzland Kärnten als Slowene bekennt, nimmt das Risiko auf sich, daß Kärnten als Slowenisch-Kärnten einmal zu Jugoslawien kommt. Früher oder später . . . “

Kärntner Abwehrkämpferbund se od Mucherjeve pridige ni morda distanciral — nasprotno: Mucherju so obljubili najvišje priznanje brambovske zveze — „Kärntner Kreuz mit Eichenlaub und Schwert in Gold“ — v zahvalo za to pridigo. Državna policija je prav tako pozorno zasledovala Mucherjevo pridigo in že dan navrh predložila kanclerju Kreiskemu poročilo. Kancler je naslednji dan obljubil zastopnikom osrednjih organizacij koroških Slovencev, ki so se ravno mudili pri njem na pogovoru, da bo vključil državnega tožilca v preiskavo ter bo rezultat preiskave sporočil slovenskim zastopnikom pri naslednjih pogovorih.

● Ni treba posebej omeniti, da se to ni zgodilo. „Naš tednik“ je na podlagi teh dejstev spoznal: Abwehrkämpferbund je zrel za prepoved!

● Pred dvemi leti je — nekaj dni pred žegnanjem brambovskega prapora — eksplodirala v „Haus der Heimat“ v Miklavčevem bomba, ki je močno smrdela po požaru reichstaga (kjer so tedaj esesovci sami zažgali reichstag, da bi tega dejanja dolžili Žide in komuniste ter nato lahko začeli gonjo proti njimi).

● Lani se je tik pred žegnanjem prapora začela poulična podpisna akcija proti dr. Brandstallerjevi, ki je imela svoj višek v javnih napisih „Gatterer und Brandstaller in Kärnten unerwünscht!“

● Letos pa so teden pred žegnanjem zastave v Kotmari vasi znani neznanci oskrunili partizanski spomenik na kotmirškem pokopališču. Zažgali so grmiče, ki so krasili partizansko grobišče.

In kaj bo letos? Abwehrkämpferbund je sprva hotel vpreči kotmirškega župnika Maksa Mihorja, da bi daroval mašo, žegnal zastavo in morda nazadnje še pridigal. Ravnanje brambovcev ni več in ni manj kot poskus duhovnega posiljevanja: vedeli so, da je Mihor zaveden Slovenec. So morda tudi vedeli, kaj so svojčas, v menda tako slavnem abwehrkampfu, počeli brambovci z Mihorjevim očetom, kako svinjsko so ravnali z njim? Zaslužili bi vsekakor namesto pridige, da bi jim kdo predočil in zopet priklical v spomin svoječasna podla dejanja, ki so jih počeli današnji „junaki“.

Ordinariat je nato poveril bivšega vojaškega kaplana na Golanu Johanna Dullerja, naj bi opravil blagoslavljanje in vse, kar je s tem povezano. Kot je dejal generalni vikar dr. Kircher v pogovoru z „nt“, je ravnal ordinariat v soglasju z župnikom Mihorjem. „Prepovedati abwehrkämpferjem maše na prostem ne moremo. Saj so med njimi ljudje, ki hodijo dnevno k obhajilu!“

Na primer šef abwehrkämpferjev, Siegfried Sames, ki je izstopil iz Cerkve. Leta 1938 . . .

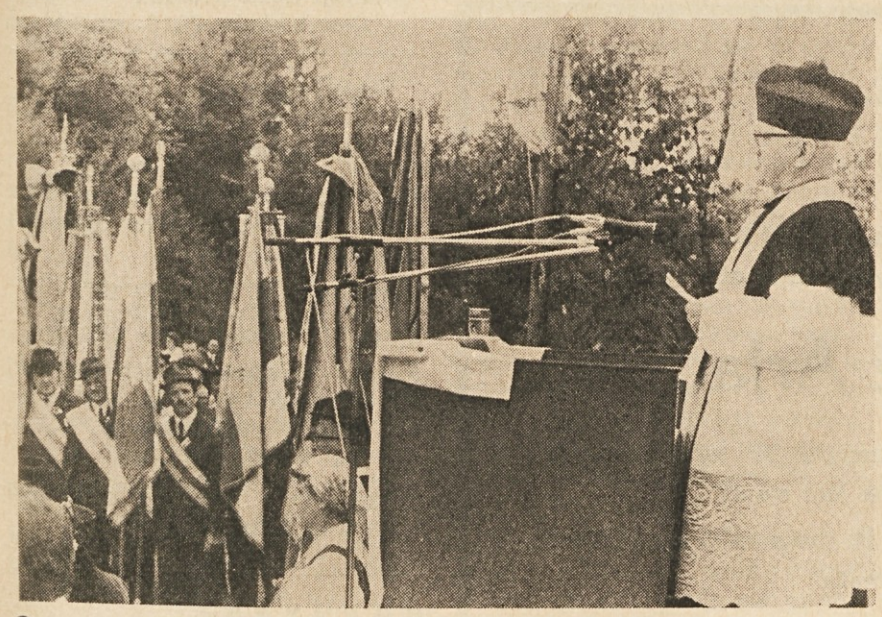

Gosposvetski pridigar-hujskač Wilhelm Mucher na lanskoletni blagoslovitvi prapora Abwehrkämpferbunda v Vernberku. Državni tožilec ni ukrepal, kot bi bila njegova dolžnost.

Kotmirčani se branijo nemškonacionalne prireditve abwehrkämpferjev!

„Koroški Slovenci ne stojijo sami. Njihove pravice so demokratične pravice, in zaradi tega pravice vseh demokratično mislečih Avstrijcev. Če bodo naslednjo nedeljo tukaj v Kotmari vasi pri žegnanju zastave zopet pridigali sovraštvo in strah, ne pozabite, da večina Avstrijcev želi mir in prijateljstvo!“

Te besede je naslovil zastopnik Solidarnostnega komiteja Willi Berger, študent na celovški univerzi in funkcionar VSStÖ (Verband sozialistischer Studenten Österreichs) na Kotmirčane, pa tudi na vse koroške Slovence. Berger je govoril na binkoštno nedeljo v gostilni Mežnar v Kotmari vasi, kjer je Solidarnostni komite priredil informacijsko prireditev o namenu prireditve Abwehrkämpferbunda prihodnjo nedeljo.

V Kotmari vasi so vse prej kot navdušeni nad brambovsko slovesnostjo. Podžupan, ki zastopa obolelega župana, noče prav izvršiti „naloge“, ki mu jo je „poveril“ organizator tega žegnanja, namreč da bi imel pozdravni govor. Tudi požarna bramba se protivi, da bi njeni člani na prireditvi imeli funkcijo rediteljev. „Požarna bramba je bila ustanovljena, da se bori proti požarom in ne v politične namene,“ pravijo člani požarne brambe. Toda kaj se da storiti pred navidez vsemogočnim društvom kot je zveza brambovcev?

Kajti namen prireditve more biti le ta, da vnaša med kotmirško prebivalstvo razdor in sovraštvo. Vseh 56 let po plebiscitu niso potrebovali abwehrkämpferji nobene zastave. Zdaj, ko so vsi kotmirški brambovci pomrli, pa naj bi taka zastava bila potrebna?

Na informacijski prireditvi pri Mežnarju je potem prišlo na dan: predsednik krajevne sekcije Abwehrkämpferbunda pravzaprav ni domačin, ampak „a Zuagraster“, teoretično je kotmirški Abwehrkämpferbund obstajal že desetletja, toda „nihče zanj ni imel časa“, je bil izgovor za nenadno aktivnost, ali bolje rečeno: doslej se za to zvezo nihče ni brigal, ker so jo tudi njeni funkcionarji na papirju smatrali za nepotrebno in odveč.

Kotmirčani so poročali tudi, da je tako žegnanje zastave povezano s precejšnjimi finančnimi akcijami. Tako so pobirali po hišah „prostovoljne“ prispevke za nabavo tega prapora, ki bo menda ves pozlačen. Pobirali so z nenavadnimi, toda za te kroge tipičnimi metodami: če kdo ni hotel darovati, so mu rekli, da bodo pač nekoč vedeli, kdo je domovini zvest in kdo je Slovenec. Razen tega so oferirali tudi rjavobarvni koroški gvant po izredni ceni — tudi na obroke . . .

K besedi pa se je oglasil še drug Kotmirčan: Josef Motschiunig, zastopnik Abwehrkämpferbunda. Motschiunig, ki se je šele pred kratkim zopet priselil v Kotmaro vas, je trdil, da ni nobenega razdora med pripadniki obeh narodnosti v občini, da je vse v najlepšem redu. Pa je moral priznati, da je bil tafelstürmer in povrhu še ponosen na to brezdvomno podlo in protizakonito dejanje!

Eden od Kotmirčanov pa je dejal Motschiunigu, naj povpraša svojo žlahto, katera oseba je leta 1942 ob izselitvi zavednih koroških Slovencev dejala: „Warum LKW-s'? — Benzin und anzünden!“ Leta 1945 pa je tistemu Kotmirčanu, gospodu Leutschacherju dejala Motschiunigova mati: „Mi smo tudi Slovenci!“ Zakaj to? Kaj ste Vi danes? Predsednik domačega prosvetnega društva Jozi Pack pa je dejal, da je bilo mnogo abwehrkämpferjev, ki so se pozneje priznali k svojemu slovenskemu izvoru. Zakaj? Vsekakor teh abwehrkämpferjev o tej prireditvi niso obvestili, kaj šele povabili, je dejal Jozi Pack. Prav tako je predsednik krajevnega prosvetnega društva opozoril na izjavo „privandranega“ predsednika kotmirške filiale Abwehrkämpferbunda Jessenitschniga, ki je ob otvoritvi šolskega poslopja v Kotmari vasi pred enim mesecem dejal navzlic nastopu slovenskih pevcev: „Diese Leute müßte man wegtreiben, warum singen die slowenisch da? Gibts' denn das?“ Kristijan Leutschacher je nato opozoril tudi na dejstvo, da so edini brambovski grob na kotmirškem pokopališču doslej povsem zanemarjali, tako da so na njem rasle koprive in ga je moral župnik zaradi tega prodati drugemu interesentu („nt“ je poročal v štev. 20). Abwehrkämpferji so nato zagnali vik in krik: grob branilca domovine se prodaja!!! Župnik Maks Mihor je bil uvideven nasproti zahtevam in pritožbam brambovskih funkcionarjev in jim šel celo na roko, ko je interveniral pri novem lastniku grobišča, (ki je odstranil tudi koprive na grobišču abwehrkämpferja), naj post festum odstopi od kupne pogodbe. V zahvalo so heimatdienstovci priredili žegnanje zastave, kjer ukrepajo od vsega začetka mimo župnika.

Kratko pred letošnjo blagoslovitvijo zastave so na kotmirškem pokopališču znani neznanci oskrunili partizanski spomenik. Zažgali so zelene veje za spomenikom, ki zdaj nosijo rjave sledove, ki so jih storilci zapustili . . .

Revščina v . . .

(Nadaljevanje z 2. strani)

● bodo spoznali vsi „revni“ v Avstriji, Slovenci, gorski kmetje, težko pohabljeni, družine z mnogimi otroci, revni delavci in samostojni, — do tega cilja pa je še dolga pot in je potrebno mnogo političnega razjasnjevanja in informacije.

PRISRČNO VAS VABIMO NA TRADICIONALNI PRAZNIK MLADINE

Mladinski dan

SREČALI SE BOMO NA PRAZNIK SV. TROJICE,
V NEDELJO, 13. JUNIJA 1976, V NOVI, ŠE NEDOGRAJENI CERKVI
V ŠT. PRIMOŽU V PODJUNI.

TEMA LETOŠNJEGA MLADINSKEGA DNEVA BO

„Mladosti ni brez ljubezni“

Pokrajinsko vodstvo Katoliške mladine

Občni zbor SPD „Drabosnjak“ na Kostanjah

Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak“ na Kostanjah se je lahko s ponosom ozrlo nazaj na minulo kulturno sezono. Od zadnjega občnega zbora, 25. maja 1976, je društvo zabeležilo vrsto prireditev. Tako so imeli med drugim gostovanje lutkovne skupine Koroške dijaške zveze z igro „Kozika Lizika“; izlet društvenih članov na Primorsko, sprejem članov Društva jugoslovanskih prevajalcev na Kostanjah. Višek njih kulturne dejavnosti pa je bila proslava 150-letnice smrti koroškega bukovnika in njih rojaka Andreja Šusterja-Drabosnjaka v Vrbi. Na tej proslavi so uprizorili Drabosnjakovo „Pastirsko igro“ v režiji Petra Stickerja. S to igro so še gostovali v Svečah. Ob priliki Drabosnjakove razstave v Ljubljani in v Celovcu pa so uprizorili odlomek igre „Izgubljeni sin“. Društvo pa je poleg kulturne dejavnosti tudi zelo aktivno sodelovalo pri raznih političnih akcijah. To obširno poročilo je podal duša društva, predsednik Janez Lesjak. Zahvalil se je tudi vsem članom, odbornikom, režiserju Petru Stickerju ter obema kulturnima organizacijama, Krščanski kulturni zvezi in Slovenski prosvetni zvezi za vso pomoč, ki sta jo nudili društvu.

Občni zbor je izvolil za prihodnjo periodo sledeče člane: predsednik Janez Lesjak; podpredsednik Herman Mačnik; tajnica Monika Zeichen; namestnik Hanzi Kokot; blagajničar Mihi Koncilja; namestnik Hanzi Dragaschnik; knjižničarka Tatjana Zeichen.

Za prihodnjo poslovno leto ima društvo vrsto načrtov. Tako bodo priredili med drugim 14. avgusta prvič v Vrbi za turiste „folklorni večer“; prav tako vsakoletni izlet. V načrtu je ogled Cankarjeve rojstne hiše na Vrhniki. Tako hoče društvo počastiti 100-letnico Ivana Cankarja in obisk partizanske bolnice Franja. Jeseni pa bo uprizoritev Drabosnjakove igre „Izgubljeni sin“. Povabljeni so tudi v Maribor in na Ravne, kjer bodo jeseni razstavljali Drabosnjakovo razstavo.

V živahni diskusiji so izrazili željo po lastnih društvenih prostorih in je v tej zvezi prosil predsednik Lesjak KKZ in SPZ za pomoč pri realizaciji društvenih lokalov. Občni zbor je tudi soglasno sprejel spremembo pravil. Na obe politični organizaciji pa so poslali pismo, da sta pravilno odločili, ko se ne udeležijo proslav 1000-letnice Koroške.

Ob koncu občnega zbora je podpredsednik KKZ dr. Janko Zerzer čestital novemu odboru in se zahvalil društvu, predvsem pa predsedniku Lesjaku za zelo pozitivno kulturno delovanje na tem obmejnem dvojezičnem ozemlju. Predvsem naj bi gojili našega koroškega bukovnika Andreja Šusterja-Drabosnjaka, kajti naši ljudje cenijo delo Drabosnjaka. Obljubil je pomoč od strani KKZ.

Na koncu občnega zbora pa je tajnik KKZ Nužej Tolmajer predvajal nemški film o uporniškem gibanju v Avstriji „Gewalt und Gewissen“ (Nasilje in vest).

ZAKLJUČNA PRIREDITEV STROKOVNE ŠOLE ZA ŽENSKE POKLICE ŠOLSKIH SESTER

Prirejajo, učenke in učiteljstvo
Kraj: Gospodinjska šola v Št. Petru pri Št. Jakobu
Čas: sobota, 26. 6., ob 16. uri in nedelja, 27. 6., ob 14. in 16. uri

---

ČESTITAMO!

Na Lipi pri Vrbi sta si v nedeljo obljubila večno zvestobo ženin Mirko Oraže, maturant Slovenske gimnazije z Obirskega, in Lojzka Piček iz Rožeka. Novoporočenca je vezal kaplan Janez Tratar, gostija pa je bila pri Miklavžu v Bilčovsu. Čestitkam se pridružuje tudi „nt“!

Da bi omogočili našim državljanom, ki delajo in živijo v tujini, in njihovim organizacijam, kot tudi tujim državljanom in organizacijam, da izrazijo svojo solidarnost in pripravljenost pomagati po potresu prizadetemu prebivalstvu v Posočju pri obnovi, je republiški odbor Rdečega križa Slovenije odprl tudi devizni račun, na katerega je možno nakazovati prispevke v devizah, in sicer:

50100-620-107-32002-285, republiški odbor RK Slovenije, Ljubljana, Mirje 19, z oznako: za pomoč in obnovo Posočja.

Istočasno sporočamo, da je dinarska sredstva možno nakazovati na žiro račun:

50103-678-51579, republiški odbor RK Slovenije Ljubljana, Mirje 19, z oznako: za pomoč in obnovo Posočja.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

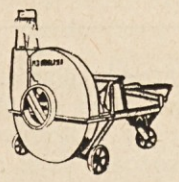

VSE POLJEDELSKE STROJE PO NAJNIŽJIH CENAH VAM NUDI IN DOSTAVLJA NA DOM

Jožef Perné

KLANČE, 9132 Galicija

PLIBERK

V Pliberku je bil prejšnji teden pogreb daleč naokoli znanega in priljubljenega zobozdravnika Ernsta Arbeitsteina. Številni sorodniki in znanci, ki so ga spoštovali, so ga spremili na zadnji poti.

Dentist Ernst Arbeitstein je bil po rodu Tirolčan. Priselil se je na Koroško in se poročil z domačinko. Čeprav sam po rodu Nemec, je poskrbel, da so se njegovi otroci naučili obeh deželnih jezikov. Več od njih je študiralo tudi na Slovenski gimnaziji v Celovcu.

Pred letom 1963, preden so združili občine — takrat so priključili občini Libuče in Blato Pliberku —, je Ernst Arbeitstein bil tudi pliberški odbornik, izvoljen na skupni volilni listi Slovencev in naklonjenih Nemcev.

SELE (Izletniki)

Pred štiridesetimi leti so Sele s takrat novo cesto dobile boljšo zvezo z zunanjim svetom. Zdaj pa so Sele še bolj odprte in avtopromet je vedno večji. Izletniki si radi ogledajo selski planinski raj. Tudi večje družbe si na izletu po Koroški radi ogledajo Sele.

Na cvetno soboto so pod vodstvom Lojzeta Čatarja obiskali Sele upokojenci iz Ljubljane. Na Belo nedeljo je priromala katoliška družinska zveza iz Celovca in imela v novi cerkvi svojo božjo službo, med katero je lepo prepevala. Dvakrat so na potovanju po Koroškem prišli v Sele dijakinje in dijaki medicinske šole iz Ljubljane pod vodstvom profesorjev. Tudi iz ravnine Prekmurja sta dva avtobusa pripeljala upokojence, da so občudovali selski planinski svet. V nedeljo, 30. maja, pa so se Radišani mogli prepričati, da ležijo Sele še 200 metrov više od Radiš.

Vsi izletniki si radi ogledajo staro in novo cerkev in se v planinski naravi v svežem zraku dobro počutijo ter odnesejo iz Sel prijetne vtise.

Kmalu bodo začeli prihajati letoviščarji, ki niso razvajeni, se tu dobro počutijo in vedno zopet radi pridejo, češ: lepšega nikjer ni kraja / kot so Sele sred' planin. / Vselej radost me obdaja, / ko se lahko tam mudim. — Kdor ne verjame, naj pride in se prepriča, da je temu tako!

Z žalostjo sporočamo, da je odšel po plačilo k vsemogočnemu Bogu naš ljubljeni mož in oče, gospod

Matevž Artač

Dragi pokojnik nas je zapustil po težki bolezni v torek, dne 8. junija 1976, v 79. letu starosti.

Pogreb bo v petek, dne 11. junija 1976, ob 14.30 na farnem pokopališču v Št. Primožu.

Rikarja vas, dne 8. junija 1976.

V krščanski žalosti:

žena in **hčerki** z družinama
v imenu ostalih sorodnikov

KDO IMA VESELJE IN SMISEL ZA GRAFIKO?

Kemigraf

je poklic, ki ima bodočnost!

Za naše grafično podjetje iščemo

vajenca

ki se hoče izučiti za kemigrafa.

Dopise naslovite na uredništvo.

Kova Küchen

- **direktna prodaja k cenam proizvodnje**
- **tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo**
- **od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.**

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI: PODJERBERG / ST. KATHREIN
Pošta Škofiče / Schiefling
Telefon 0 42 74 - 29 55 18

ŠMIHEL

Na šmihelskem pokopališču so v soboto položili k zadnjemu počitku Kristo Grilc. Šele 58 let je imela. Živela je skromno življenje v krogu družine. Po poklicu je bila gospodinja in bila mati dveh fantov. Izvirala je iz Rožmanove družine v Dolinčičah; škof Gregorij Rožman je bil njen stric.

Pogrebne obrede je opravil kaplan Hanzej Dersula. Žalujočim velja iskreno sožalje.

ŠT. PETER NA VAŠINJAH

Po dolgem hudem trpljenju je dotrpel prejšnjo sredo, 2. junija, Ferdinand Kopeinig, Pavlinčev oče v Št. Petru na Vašinjah v 74. letu zemeljskega potovanja. Ob številni udeležbi so ga položili k poslednjemu počitku zadnji petek. Mašo zadušnico je bral sin pokojnega, Jože Kopeinig, rektor Doma prosvete v Tinjah. Ob odprtem grobu se je zahvalil rajnemu domači župnik Goršek za zgled in vzorno sodelovanje pri farnem življenju.

Rajni Pavlinčev oče je bil preprost, skromen človek. V hudem pomanjkanju je s pomočjo svoje žene spravil do kruha pet otrok. Ko je šel sin Jože študirat v gimnazijo na Plešivec, je to pomenilo za družino močno obremenitev. Treba je bilo še hujšega pritrgovanja. Tedaj je oče, ki je „ljubil“ svoje cigarete, pokadil zadnjo in dejal: „Tudi temu se bom še odpovedal, samo da se bo laže godilo.“

Ženi Ani, otrokom in sorodnikom izrekamo iskreno sožalje. Naj počiva v miru!

PRIREDITVE

SREČANJE MEŠANIH PEVSKIH ZBOROV PODJUNE

Prireditelj: SPD „Vinko Poljanec“, Škocijan
Nastopajo: Mešani pevski zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni,
Mešani pevski zbor „Podjuna“ SPD „Edinost“ iz Pliberka,
Ženski oktet SPD „Obir“ na Obirskem,
Mešani pevski zbor SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.
Kraj: farni dom v Škocijanu
Čas: četrtek, 17. 6., ob 20. uri

PEVSKI KONCERT

Sodelujejo: mešani, moški in dekliški zbor ter moški kvintet
Prireditelj: pevsko društvo Sele
Kraj: farna dvorana Sele
Čas: nedelja, 20. 6., ob 14. uri

ROMANJE NA STARO GORO PRI VIDMU

Vožnja skozi Soško in Kanalsko dolino. Domov grede se ustavimo tudi v Trbižu.

Čas: v soboto, 19. junija 1976

Cena za vožnjo: 150.— šilingov

Prijave sprejema: Dušnopastirski urad do 14. junija, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec tel.: 0 42 22 / 85 3 48.

Prijavljencem dopošljemo točnejši spored in položnico.

POTOVANJE

- **V MOSKVO**
- **IN LENINGRAD**

Čas: od sobote, 17. julija 1976 do sobote, 24. julija 1976

Cena: 5700.— šilingov

Prijave (pismene) sprejema: Dom v Tinjah do 28. junija 1976

Program:

1. dan (17. 7. 1976):
Polet Dunaj (12.40) — Moskva, po prihodu transfer v hotel; prenočitev.

2. in 3. dan:
Program v Moskvi: Obisk Kremla, Tretjakovske galerije, Vsesovjetske izložbe, Metro in drugih znamenitosti, izlet v Kolomenskoje, obisk muzeja revolucije itd., prosti čas: Možnost obiska v Sagorsk (300.— šil.).

4. dan:
Ves dan program v Moskvi, po večerji transfer do železniške postaje. Vožnja v spalniku do Leningrada.

5., 6. in 7. dan:
Po prihodu v Leningrad prevoz do hotela. Celodnevni obiski mesta: Nevski Prospekt, Isaak katedrala, Eremitaža, Aurora itd. Po večerji zadnjega dne transfer do železniške postaje in vožnja v spalniku do Moskve.

8. dan (24. 7. 1976):
Po prihodu transfer do letališča in odlet proti domovini. (Prihod na Dunaj ob 11.40).

- **Na Dunaj bi se peljali z omnibusom (vožnja se posebej računa: 330.— šilingov).**
- **Prijavljencem pošljemo pravočasno vse nadaljnje informacije ter položnice za prenakaz naplačila 2000.— šil., ker je šele s tem prijava dokončno sprejeta.**

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 3 58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

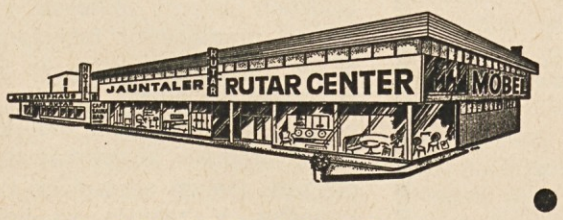

RUTAR-CENTER

- **ugodno dobavi**
- **in hitro na dom**
- **dostavi**

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

IVAN VIRNIK: (3. nadaljevanje in konec)

Ob 100-letnici rojstva pisatelja Ivana Cankarja

Leta 1905 je Cankar napisal povest „Smrt in pogreb Jakoba Nesreče“ in božično pripovedko „V samoti“, v začetku 1907 pa je končal povest „Aleš iz Razora“, v katerem je razodel Vrhniko, „prečuden kraj“ . . .

„Vrhnika, prečuden kraj! V mehkem domotožju mi zakoprni srce ob mislih nate. Kdo te je videl z bedečimi očmi, kdo te je spoznal? Šli so mimo, videli so bele ceste, bele hiše, in so šli dalje. Jaz pa sem ti pogledal v obraz, kakor ljubljenemu dekletu in zdaj je moje srce bolno pri tebi . . . Kraj ravni pod gozdom, pod temnim, mogočnim Raskovcem sedi jata golobov, bele peruti se leskečejo v soncu. Tam je Vrhnika . . .“

Po „Krpanovi kobili“, prikazom tedanjega klavrnega stanja slovenske gledališke kulture in začetkom boja za uveljavitev umetnosti na odrskih deskah, je sredi agitacijskega boja ob volitvah 1907 Cankar napisal svojo najlepšo povest „Hlapec Jernej in njegova pravica“. O „Hlapcu Jerneju“ ne kaže posebej govoriti, morda bi v jubilejnem Cankarjevem letu vnovič obudili zgolj trditev prominentnega slovenskega literarnega zgodovinarja dr. Ivana Prijatelja, da je „Hlapec Jernej“ kratka, a svetovno mogočna prepesnitev Marxovega Komunističnega manifesta, da umetnina poje o dobi, ko bo imel delavec svoj delež na svojem delu, o dobi, ki nam je danes tako otipljivo blizu. Leto po izidu „Hlapca Jerneja“ je Cankar predstavil Slovencem farso „Pohujšanje v dolini šentflorjanski“, novelo „Razbojnik Peter“, avtobiografski roman „Novo življenje“, poleg še nekaterih znanih pisateljevih del pa je prva vojna dala Cankarju pobudo za knjigo črtic „Podobe iz sanj“.

Prisluhnimo enemu izmed literarnih Cankarjevih biserjev, odlomku iz „Bele krizanteme“:

„Moje delo je knjiga ljubezni — odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin! Dal sem ti, kar sem imel, če je bilo veliko ali malo — Bog je delil, Bog razsodi! Dal sem ti svoje srce in svoj razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje — kaj bi ti še dal?“

Slednjič ob Cankarju-kritiku, ne gre prezreti tudi Cankarjeve zgodovinske vloge kot enega najeminentnejših slovenskih dramatikov. Družbene napetosti, kakršne je v desetih in dvajsetih letih našega stoletja, porajalo na Slovenskem socialno razlikovanje, so v Cankarju, ostrem opazovalcu življenja, njegovih značilnosti, napak in smešnosti, vzbudile željo po dramatskem prikazovanju, in iz teh hotenj smo dobili Slovenci ogrlico njegovih gledaliških draguljev — „Romantične duše“, „Jakob Ruda“, „Za narodov blagor“, „Pohujšanje v dolini šentflorjanski“, „Hlapci“ in „Lepa Vida“.

Ob kar se da skromnem spominskem zapisku v čast Cankarjevemu letu, v katerem se pisec ozira zgolj po neprecenljivi pisateljevi dediščini v slovenski kulturni zakladnici, je moč skleniti pripoved s suhoparno ugotovitvijo, ki so jo spoznali že toliko pred nami, da je Cankar poleg Prešerna naš največji besedni umetnik, neprekosljiv mojster v vsebinskem in izraznem smislu. Njegovo umetnost dojamemo prav, seveda pa jo lahko s tega zornega kota tudi pravično presojamo le, če upoštevamo oba bistvena dela njegovega življenjskega ustvarjanja — družbenokritično in dušeslovno izpovedno. Njegova odrska dela pomenijo še danes jedro slovenske dramatike in bit njenega gledališkega repertoarja. Z idejnostjo svojih del je Cankar bistveno prispeval k sprejemni naravi slovenskega človeka, ki se je prav po njegovi zaslugi naposled znebila ponižnosti in postala samozavestna.

Seveda nam Cankar, zlasti še v jubilejnem letu, ne bi smel biti zgolj koristno občasno geslo, pač pa moral Slovencem postati trajna duhovna last. Zato pogosteje segajmo po njegovih delih, prebirajmo bisere slovenske literarne zakladnice, dela, ki so prišla in za vselej ostala „Na Klancu“. Saj je pisatelj sam sebe najbolj verno predstavil:

„Ali nisem pel o žalosti, ker je bilo v mojem srcu hrepenenje po veselju. Slikal sem noč, vso pusto in sivo, polno sramote in bridkosti, da bi oko tem silneje zakoprnelo po čisti luči. Zato je bila moja beseda, kakor je bila trda in težka, vsa polna upanja in vere. Iz noči in močvirja je bil v nebeške daljine uprt moj verni pogled — vi pa ste me razglasili za pesimista“.

Ob tej pisateljevi misli si lahko v jubilejnem letu le zaželimo, da bi ne samo danes, marveč tudi jutri, za vselej, ostala Cankarjeva beseda trajno živa. Živa, kot je živela doslej, naj živi tudi poslej. V srcih vseh Slovencev.

Slikar ERNEST ARBEITSTEIN razstavlja od 1. do 16. junija svoja dela v hotelu Korotan v Sekiri.

Cankarjeve nagrade dijakom

Pred kratkim se je zbralo na Poljanski gimnaziji v Ljubljani okoli 430 dijakov iz osnovnih, srednjih strokovnih šol in gimnazij iz vse Slovenije na republiškem tekmovanju za Cankarjevo nagrado 1976. Bile so tri teme: osnovnošolci so pisali nalogo pod naslovom „Svet, ki mi ga je odkril Ivan Cankar“, za dijake srednjih strokovnih šol je bila tekma „Razmišljanja h katerim me je spodbudil Ivan Cankar“, gimnazijci pa so pisali nalogo pod naslovom „Moje delo je knjiga ljubezni — odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin“.

Prišli so iz 120 šol in dve tretjini dijakov nista bili iz Ljubljane. Republiška konferenca SZDL in komisija za proslavo 100-letnice Cankarjevega rojstva sta poskrbeli, da so si nekateri, ki so morda prišli v Ljubljano prvič, ogledali, potem ko so končali, Cankarjevo Ljubljano z gradu, eno od njegovih poslednjih „izb“ na Rožniku in Carkarjevo gledališče, kjer jim je nekaj o njem povedal tudi prof. Mirko Mahnič.

Po končanem tekmovanju je žirija podelila petdesetim dijakom Cankarjeve nagrade: v njihovih spisih je spregovorilo srce, ne šolska pamet.

Za ženo in dom

Nekaj dobrega iz kuhinje

PONEDELJEK: Kosilo: knorova fižolova juha, pečene ribe, krompirjeva solata s kislimi kumaricami, sadni sok ali kozarec vina.

Večerja: skutin praženec, solata ali kompot.

TOREK: Kosilo: goveja juha z vlivanci, kuhana govedina, pražen krompir, hrenova omaka, jabolka.

Večerja: testenine s sirom, motovilec v solati.

SREDA: Kosilo: ohrovtova juha, dušene svinjske ledvičke, pire krompir, solata.

Večerja: hrenova pena s skuto, kruh, čaj ali bela kava.

ČETRTEK: Kosilo: ričet s fižolom, zdrobov narastek ali puding, sadni sok.

Večerja: fižolova solata s trdo kuhanimi jajci, jogurt.

PETEK: Kosilo: enolončnica s krompirjem in mesom, jabolčni zavitek, pijača.

Večerja: dušen riž s sirom, solata.

SOBOTA: Kosilo: segedinski golaž, polenta, sadje.

Večerja: jajčni hren, krompir v oblicah.

NEDELJA: Kosilo: kostna juha z vraničnimi žličniki, piščanec v papriki, slan krompir, radič v solati, jabolčna pita.

Večerja: jabolčna pita, obloženi kruhki, kako.

Količine v receptih so preračunane na 4 do 5 oseb!

PEČENE RIBE

Tričetrt kg rib, limonin sok, olje, poper, zelen peteršilj, drobtine, olje za pečenje.

Ribe očistimo, operemo, zbrišemo s čisto krpo, položimo v porcelanasto skledo in pokapamo z limoninim sokom in oljem, nato jih še posolimo, popramo, potresemo z drobno sesekljanim zelenim peteršiljem in pustimo na hladnem približno eno uro. Nato jih povaljamo v drobtinah in spečemo na vročem olju. Pečene položimo na topel krožnik. V olje, v katerem smo pekli ribe, vlijemo ostanek soka, ki je ostal v porcelanasti skledi, ga hitro prevremo, vročega vlijemo po pečenih ribah in serviramo.

HRENOVA OMAKA

Debelejša korenina hrena, kis ali limonin sok, rumenjak, pol dl olja, trdo kuhano jajce, po okusu malo gorčice.

Očiščen hren naribamo in pokapamo s kisom ali limoninim sokom. Iz rumenjaka in olja umešamo majonezo, ki ji nazadnje dodamo pretlačen rumenjak, drobno sesekljan beljak in vse dobro premešamo s hrenom. Po okusu lahko dodamo še gorčico.

TESTENINE S SIROM

30 dkg špagetov, slan krop, 5 dkg sira, 2 jajci, 2 dl mleka, sol, dkg surovega masla.

Testenine skuhamo v veliki količini slanega kropa. Nato jih odcedimo, oblijemo s toplo vodo in stresemo v pomaščeno skledo ali kozico. Vmes nasujemo nariban sir, na vrh pa zlijemo jajci, razžvrkljani v mleku. Jed pokapamo še z maslom, nato pa jo 20 minut pečemo v pečici.

DUŠENE SVINJSKE LEDVIČKE

2 žlici olja, pol čebule, paprika, 2 ledvički, žlica drobtin, voda ali kostna juha, kumina, malo bazilike, sol.

Na olju prepražimo sesekljano čebulo, jo potresemo s sladko papriko, pridamo oprane, očiščene, na rezance zrezane ledvičke in drobtine. Ko se te malo opražijo, zalijemo, začnimo s sesekljano kumino in baziliko, nakar pokrito dušimo in nazadnje solimo. Jed lahko izboljšamo s kislo smetano in zelenim peteršiljem.

HRENOVA PENA S SKUTO

2 korenini hrena, sol, ščep popra, 3 žlice olja, 1 kislo jabolko, 2 žlici paradižnikove mezge, 2 jajci, pol kg skute, zelen peteršilj.

Očiščen hren naribamo, dodamo sol, poper, olje, naribano jabolko, paradižnikovo mezgo in jajci. Zmes stepamo nad soparo, da penasto naraste, vendar ne sme popolnoma narasti. Penasti ohlajeni zmesi primešamo pretlačeno skuto in nazadnje še sesekljan zelen peteršilj.

PIŠČANEC V PAPRIKI

Kilogramski piščanec, sol, 3 dkg prekajene slanine, čebula, paprika, malo kisa, voda, 3 žlice kisle smetane, malo moke.

Slanino zrežemo na drobne kockice, prepražimo na njej sesekljano čebulo in nato še na kose zrezanega piščanca. Potresemo s papriko, premešamo in zalijemo z vodo, osolimo, malo okisamo in dušimo do mehkega. Ko je meso mehko, ga vzamemo ven, soku pa dodamo moko, premešamo in po potrebi zalijemo. Dobro prevremo in nazadnje dodamo še kislo smetano.

M. S.

LEV DETELA: (36. nadaljevanje)

Koroški pesniki in pisatelji

Ponudim vam lahko celo vzdihovanje v raju, zavoljo tistega jabolka, ko vzdihovanje še ni bilo tako dobro razvito kot danes; v prazgodovini lahko posežem nazaj. Če treba, prevzdihujem vse letne čase in mesece, prevzdihujem po vrsti vsa stoletja od prvega do zadnjega, začenši od spredaj ali od zadaj, kakor vam drago . . . Vzdihovanje ogoljufanih, prikrajšanih, ožigosanih se mi vsiljuje; vzdihi prometne nesreče, ubojev, nasilja, so mi pri roki . . .

Na tak način je Lipuš ironiziral in istočasno duhovno utemeljil eno temeljnih človeških napak.

Tudi v sestavku IZ DNEVNIKA SLOVENSKEGA EKSTREMISTA prikazuje avtor na ironičen način JALOVOST na nepravilen, v resnici konformističen način izpeljane akcije.

Posebno dovršen, oblikovno in vsebinsko izpiljen tekst se je Lipušu posrečil v pretresljivi nonstop drami ŠKORNJI, ki pa bi jo najraje štel k posebni, silno povedni, jezikovno pevni oratorični prozi. V tem tekstu nam Lipuš odkriva pretresljive nečloveške dogodke ob koncu druge svetovne vojne, ko so nemški vojaki na zverinski način pri Peršmanu pod Peco, vzhodno od Železne Kaple, pobili slovensko družino z otroki vred. Ta Lipušev tekst po mojem mnenju že danes sodi med klasična slovenska dela, napisana z ostro in neizprosno prizadevnostjo do resnice, polno silne ogorčenosti, poleg tega pa formalno podana na presenetljiv način z domišljenim jezikom. Spada v vsakršno antologijo slovenske dobre proze in bi moralo biti prevedeno tudi v nemščino, kot moralni opomin in svarilo.

O tragični usodi slovenstva in postopnega izginjanja vasi v nemško govorico pripoveduje tekst FILIP MURN DELA TEŽAVE, v katerem Lipuš zopet uporabi svoj groteskni, a hkrati igrivo-ironični literarni način. Na dnu tega literarnega načina pa je vsekakor jasno izpovedana bridkost zaradi tragičnega ustroja sedanje človeške družbe.

V tekstu STARI KITAJCI ALI HURA DIHURJI (HD) OBRAČUNAJO S KRAJEVNIM MAZAČEM se Lipuš loti aktualnega koroškega problema odstranjevanja dvojezičnih krajevnih tabel. Na primeru Horsta Iessernigga avtor ironično obračuna s tragično, a še ne preživelo dediščino šovinističnih časov. Okolica obsodi tega nerodnega junaka, ki je dvojezično tablo odstranil naskrivaj, tako rekoč brez prič, čeprav bi svoje početje kot politični protest moral demonstrirati v javnosti. Lipuš prav na ponesrečenem junaštvu Horsta Iessernigga prikaže klavrnost in nehumanizem takega nedemokratičnega, pluralizem netolerirajočega početja.

Proza IZKUŠNJE Z BUNKERJEM je sicer napisana v izvirnem jeziku, a manj plastično, nekoliko dolgovezno. Ukvarja se že z znano Lipuševo problematiko napak v koroški deželi, ki jo ironično razsvetli in tragično in trpko priostri, ko opazi nestrpno dialektiko bivanja Nemcev in Slovencev v isti deželi.

V isto smer sodi proza ČAROVNICE, polna duhovitih prijemov, a vendarle mestoma nekoliko predokumentarno in papirnato zveneče, čeprav skuša Lipuš posnemati stil razprav in šolskih knjig. Lipuš pripoveduje o lovu na slovenske ženske-čarovnice v preteklosti, to pripoved pa aktualizira s povezovanjem preteklosti in sodobnosti v posebno, aktualno in kritično nadčasovnost.

Tekst SEJA je manj prepričljiv, čeprav na vsaj nekoliko originalen in duhovit način govori o nastanku sveta, kar istočasno aktualizira z asociacijami na današnji čas. Vendar se lahko vprašamo, ali je bilo ta kratki tekst sploh potrebno objaviti v knjigi.

TERJATEV PO KOROŠKO sega spet v sredo razmer v naši deželi. Tokrat razgalja določeno poniglavost značajev posameznih oseb in biča njihov materializem.

Tekst KRINKE SI POIŠČEJO OBRAZE na polemičen in grotesken način obračuna z „modo“ zadnjega časa. Z večnimi zborovanji in sestanki, na katerih nastopajo tudi Slovenci, iz katerih se nič zrelega ne rodi.

V HERKULOVEM ODLAŠANJU ne udari Herkul znanega celovškega zmaja, temveč Slovenca. To dejstvo pa skuša tudi slovenski narodni tisk omiliti in opravičiti. Spet se Lipuš kritično bliža k sodobni koroški stvarnosti in jo v posebnem, grotesknem zornem kotu plastično prikazuje.

Zaključni tekst NAVODILA ZA KRIČANJE je lahko tudi trpka samoironična ugotovitev. Kričiš in kričiš, tako se zdi tudi avtorju, a vendar je vse sprenevedanje in kričanje samo klicanje v prazno. Nihče te ne sliši in te ne usliši:

Roke nastaviš na obraz, pripraviš torej lijak, glavo nagneš še bolj nazaj, napneš pljuča do zadnje luknjice in zdaj zaropota skozi lijak, drvi iz tebe strjeno in ciljno. Kosi se ne drobe več kot prej, se ne zgubljajo več, drobec sem in drobec tja, ne gredo več v prazno, temveč vsak krik se vleče v širino in ostaja enoten, udarja kot kepa težke prsti. Zdaj šele lahko pomeriš in zadeneš, rahljaš, rušiš, trgaš. Pri tem se delaš, kot bi ne bilo človeka v bližini.

(Dalje prihodnjič)

Obsodba

Ura je kazala deset dopoldne... Marko je vstopil v trolejbus. Plačal je in dobil vozovnico. Pomaknil se je do sredine in oprijel železnega droga. Pri četrti postaji bo moral izstopiti. Stal je in gledal skozi okno. Gledal je, a kakor iz sanj je nenadoma čez oči zakipela bela meglica. Komaj je še razločil predmete. Bela meglica mu je vzela zadnji pogled...

Marko se je prestrašil. Z levico se je krepko oklenil železnega droga. Desno dlan je potegnil preko obraza, s prsti si je pomel oči in s silo dvignil trepalnice. Bela meglica se ni umaknila. Zares se je prestrašil. Zdaj se je spomnil, da je že nekaj dni nazaj čutil v glavi trdovratno pekočo bolečino. Morda je bilo od prehlada? Pretekli teden je s kolesom razgret peljal skozi dež. Vrnil se je domov premočen do kože. Kašljal je in oči so ga skelele. Kašelj je minil, bolečina v glavi je ostala. Znova je potegnil dlan preko obraza. Bela meglica se ni umaknila...

Kje je zdaj? Kolikokrat je trolejbus že ustavil? Najbrž bo moral izstopiti. Trolejbus je zaustavljal. Z nogo je podrsal po tleh. Začutil je rob stopnice. Zdaj ga je nekdo potisnil naprej. Podrsnil je preko prve stopnice in stopil na drugo. Kje je rob pločnika. Marko ga ni razločil. Še preden je izstopil, je padel po tleh. Neki ženski glas je kriknil. Dvignil se je. Močna stena pred očmi mu je zakrivala vse... Stopil je naprej. Naredil je še nekaj korakov. Hotel se je nečesa oprijeti. Stegnil je obe roki pred seboj in z glavo udaril ob steno.

Ob sebi je zaslišal glas: „Komaj deset je ura dopoldne pa je že pijan. Pijandura!" In drug glas. „Tako mlad! Zgodaj se je zavrgel." Marko je tipal po zidu in skušal priti naprej. Domov mora. Samo nekaj korakov ima do vogala, tam mora na desno in dvajset metrov do doma.

Nov glas: „Pijana baraba!"

Marko ni vedel, kje je. Bela meglica v očeh pa je pekla. Z obema rokama si je pomel oči. Dvigal je trepalnice. Mlečna stena je ostala. Nekdo ga je prijel za komolec: „Si se ga nacukal, kaj?"

Marko ni razločil postave ob sebi. Poprosil je: „Pomagajte mi, da pridem domov!"

„Drugič pij nekoliko manj in boš brez pomoči našel domov!"

Marko je znova prosil: „Pomagaj mi, če si človek."

„Sem človek, miličnik sem," je Marko slišal glas.

Marko je umolknil. Z obema rokama si je pomel oči in vzdihnil: „Oprostite, vas ne vidim."

Gruča radovednežev ju je obkolila. „Kako, da me ne vidiš?"

„Ne vidim, ne razločim ničesar. Slep sem..."

Miličnik se je zresnil. Zastrmel je vanj. Prijel ga je pod roko in vprašal, kje je doma. Marko je povedal. Miličnik mu je odvrnil, da je izstopil eno postajo prezgodaj, a naj ga nič ne skrbi. Spremil ga bo v drug trolejbus in mu pomagal domov.

Radovedni obrazi so se umaknili...

Ko sta na postaji čakala trolejbus, se je miličnik opravičil: „Oprosti, če sem prvi hip mislil na pijanost. Toliko pijanih vidim vsak dan."

Marko se je skušal nasmehniti. Molčal je. Bela meglica v očeh ga je pekla. Še bolj ga je pekla nagla obsodba krivičnih ljudi. Miličnik pa ga je varno pripeljal domov.

Milko Zemljič

UTRINEK

Solze mi kot potok teko po licih, ko pišem te vrstice. Moram pisati, da izpraznim srce, ki je tako polno gorja in bridkosti. Danes, preden si odšel od doma, sva se zopet sprla. Kričal si nad mano, kot da nisi moj mož. Le hčerko si nežno poljubil, ona pa ti je poslala svoj prvi nasmeh. Rad jo imaš, le njej velja vsa tvoja ljubezen, jaz pa sem zate tujka.

Ko sva se pred leti poročila, nisem mislila, da me nimaš rad. Zdaj vem: ljubil si drugo, toda poročiti je nisi smel. Vsak svoj grunt sta imela in nobeden ga ni smel zapustiti. Nekoč si mi v jezi priznal, da je ne boš nikoli pozabil. Saj te razumem: prva ljubezen nikoli ne ugasne. Dolgo si me prenašal — potem so se pričeli prepiri. Postal si malenkosten. Če ti manjka gumb na srajci, je že ogenj v strehi. Vem, da sem ti jaz le žena, žena na papirju in nič več. Spomnim se našega izleta. Komaj sem te pregovorila, da si me vzel s sabo. Bili smo na obzidju starega gradu in gledali mesto, ki je bilo ponoči čudovito. Ona te je iskala z očmi in umaknila sem se vama v avtobus. Nisem vaju videla, videla pa vaju je moja prijateljica, kako sta se bežno poljubila. Vsa nasmejana sta prišla za mano, ko pa si zagledal mene, ti je nasmeh na ustnicah zamrl. Le nekaj minut sta lahko bila srečna, potem pa sem stopila v vajino življenje jaz. Saj vaju razumem. Rada se imata, toda zakaj mi tega nisi prej povedal. Nikoli nisem silila za tabo. Sam si pričel hoditi za mano in jaz sem te vzljubila. Tako srečna sem bila ob tebi, dokler nisem izvedela resnice. Tako ostajam doma, delo in skrbi mi pomagajo preganjati dolgčas. Nikoli me ne pelješ v družbo, saj sem premalo pametna, kot praviš. Jaz se ne razumem na vaše pogovore, jaz pač nisem ona. V moj obraz se zarezavajo prve gube, otroci in skrbi mi pijejo lepoto. Ona pa je še vedno lepa. Ne ve še, kaj je roditi otroka, ne ve, kaj so skrbi. Le tebe lovi in kali najin zakon.

Jaz pa trpim in se sprašujem: zakaj si mi vse to nakopal? Saj ne zahtevam od tebe ljubezni, zakaj zahtevala bi preveč, le nekaj spoštovanja mi daj. Mati tvojih otrok sem. Njim sem dala življenje in dal si ga jim tudi ti. Potrudi se, da bo njihov dom srečen.

Končujem, kajti v košari je zajokalo dete in sinko se je ves umazan vrnil z igrišča. Oba me hočeta naenkrat. Stiskam ju k sebi in drobna glavica hčerkice nežno sili k prsim. Solze mi lijejo in kapljajo nanjo. Ona pa pije in zadovoljno krili z rokami. »Da bi bila vsaj ti bolj srečna kot sem jaz,« ji šepečem, ona pa me le začudeno gleda. Slišim ropot avtomobila. Vrnil si se in moje srce vztrepeta. »Da si se le srečno vrnil!« zašepečem sama sebi. Saj te imam še vedno rada, rada kot takrat, ko sem ti obljubila zvestobo.

Kakšna sreča

Ko so me okupatorji prvič zaprli, sem zvečer dolgo v noč razmišljal o marsičem, tudi o materi.

Naša mama so imeli kaj čudno navado. Vedno so rekli, kadar se je zgodila kakšna huda stvar: „Kakšna sreča! To je sreča v nesreči. Dobro, da ni hujše!"

Nekoč, ko sem še pob kolovratil, smo klali doma izredno težkega prašiča; prava skladovnica špeha. „Ti ga boš držal za rep!" mi je dejala teta, ki je prinesla lesen škaf za kri in kuhalnico, da bo z njo mešala rdečo nit prašičjega življenja.

„Teta, za noge bi bilo bolj imenitno!" Ponosno sem hodil okoli zvezane zverine in bil previden, da me ne bi ugriznil. Ker ni mogel mene, je ugriznil mesarja. Še danes ga vidim naslonjenega na drevo. Pokonci si je držal roko, potem pa rsk in odrezal si je bingljajoči prst. Od bolečine ni niti zajavkal, samo nož je predal svojemu sinu, ki je potem nadaljeval delo.

„Lahko bi bila še večja nesreča! Kakšna sreča, saj bi mu prašič lahko odgriznil pol roke!" so dejali mama.

In pozneje, čez nekaj let, je gorelo v spodnji vasi. Pol vasi je gorelo. Plameni so švigali do neba. „Kakšna sreča v nesreči!" so dejali mama, „če bi potegnil pravi veter, bi šla vsa vas."

Zdaj, ko sem zaprt, se sprašujem: če bi mama še živela in bi ji teta dejala: „Petra so zaprli!", kaj bi mama rekli? Ali spet po svoji stari navadi: „Srečo imaš, fant! Prava sreča v nesreči! Lahko bi te že zaprli lansko leto, takoj ko so prišli v Ljubljano!"

Mornarju

Brezmejni so morski valovi
ki se igrajo s teboj,
igrajo z življenjem se tvojim,
a ti dobro veš, da si moj.

Obljubil si, da ohranil
srce boš za me —
pa vendar ti morski valovi
v življenju pomenijo vse.

Ni mar ti za dekle predrago,
ki čaka na tebe vse dni,
ni mar ti za deklico zalo,
ki v solzah se žalosti?

Premisli, mornar ti moj, dragi,
valovi ne znajo ljubiti!
Premisli, fantič ti moj zali,
da boš znal razočaranje skriti.

S. M.

— DOMISLICE —

Kdor je dobrega srca, njega vse rado ima.

Kdor ne zna odpuščati, tudi ljubiti ne zna.

Kdor gre skozi bukov gozd po jelovo fratje, se bo slabo grel.

Dober sosed je boljši kot pet stricev.

Kjer ni družinske ljubezni, še !astovke bežijo izpod krova.

Mati je kakor goreča sveča, ki sebe uniči, da drugim sveti.

Za dobro voljo

NOVINEC

Delovodja govori novemu delavcu: »Glej, da ne boš tak kot drugi delavci. Ti namreč večkrat prislonijo lopate ob zid in gredo v gostilno.«

»Ne, tovariš delovodja, jaz bom vzel lopato s seboj,« se je odrezal delavec.

NEZADOVOLJNA

»Zjutraj si se peljal kar mimo mene. Še pogledal me nisi.«

»Res? Nič hudega, te pa jutri povozim.«

MLADI KROKODIL

Oče in štiriletni sinček se sprehajata ob potoku. Sinček zagleda na tleh majhno žabo: »Očka, poglej mladega krokodilčka, samo rep mu še ni zrasel!«

ZAVIT NOS

Prijatelja se pogovarjata: »Poglej, sosedov Ivan ima prav tako zvit nos kot njegov oče.«

»Morda sta si pa kaj v sorodstvu?«

NOV POJEM

»Ali gledaš televizijo ali spiš?« se jezi žena nad možem, ki dremlje pred vklopljenim TV aparatom.

»Kombiniram,« se znajde mož.

IVAN CANKAR: 6

Na klancu

Komaj so se bližale od daleč prve večerne sence, so se dramile sanje, so že odpirale velike skrivnostne oči. Francka je begala po hiši, po hlevu in po dvorišču, da bi opravila vse do mraka, doteknila se je komaj večerje in je gledala skozi špranjo pri zagrnjenem oknu, kako je prihajal mrak. Počasi je prihajal in Francka se je časih prestrašila, da ne pride nikoli več in da ostane tam gori, prav na vrhu nove strehe, za vse večne čase tista rezka, neusmiljena sončna svetloba. Spominjala se je prejšnjega večera samo iz daljne daljave — ves topli, lepi večer, njegove besede, njegov obraz, njegovi poljubi, njegova bela roka, ki jo je božala po čelu in po licih, šumenje vode tam spodaj in šuštenje listja in slavčevo petje, vse se je spojilo v spominu v nekaj nejasnega, neizrekljivo sladkega, vse je bilo kakor ene same velike oči in ena sama čudovita pesem. Tako je pričakovala vsakega večera z novim hrepenenjem, pričakovala je novega veselja, čisto neznane sreče, ki je ni okusila nikoli prej. In vselej se je začudila lepoti noči, začudila se je, da je prišel, strepetala je vselej iznova, kadar jo je ogovoril in ji je položil roko okoli vratu. Njegov glas je bil vselej tako mehak, kakor ni slišala enakega nikoli in sladko jo je izpreletelo vselej, kadar se je oglasil slavec, ki je zapel nenadoma njima na čast. Kakor da bi vsega tega še nikoli ne bila okusila — uboga Francka, zakopana v grobnici — in zazdelo se ji je sredi blaženstva, da je tista uboga Francka še zmerom tam doli v zakletni hiši in da gleda, suha, sključena in vsa žalostna, s koprnečimi očmi skozi špranjo pri oknu, na lepi božji svet tam zunaj...

Večeri so bili dolgi; komaj je ugasnila luč na zahodu, že se je belilo na vzhodu, je prihajala mehka svetloba kakor skozi velik rožnobarven senčnik velike svetilke, prižgane globoko doli za poslednjimi gorami. Sence so bile nemirne, plašne — priplazile so se bile komaj in že so ugledale luč in so odhajale strahoma in naskrivoma, tako da se je komaj zgenilo na rosni travi, v rosnem listju. Noči so bile, da je bil človek sam kakor polnočna senca, da je stopil v drug svet — v svet sanjavih pravljic, da se je smejal in jokal in ni vedel zakaj, da je zdihoval in ni razumel tihe bolečine, da je hrepenel in ni vedel, po čem. Pogledal je na nebo in nebo se je nižalo, srce se je širilo in se je dvigalo in vsa lepota neba se je izlila vanj — da, vsa lepota neba je bila v njem in vse skrivnostno polnočno življenje je bilo v njem, v njem je bila poletna noč, on jo je bil ustvaril in je užival svoje stvarstvo...

Tako je živela Francka ob teh večerih kakor gospodična iz lepih viteških časov in njen vitez se je priklanjal do pasu in je deklamiral zaljubljene pesmi. Toda noči so bile zmerom bolj hladne in sence zmerom bolj temne — prišle so in so ležale, vse črne, nezaupne in zlobne, dolgo v jutro, in še ko so se že poskrile, so gledale iz skritih kotov, izza grmov in izza duplin ter so čakale, da bi iztegnile dolge roke. Ko je zapazil prvi rumeni list na tleh — list, ki se je bil zdramil prezgodaj in se je zdaj prezgodaj utrudil — je prišla tiha bojazen v njegovo srce. Pogledal je Francki v vesele oči in bojazen je izginila; pogledal je na njene raskave in rdeče roke in bojazen je legla spet težko na dno srca in razumel jo je...

V nedeljo, ko so zvonili v farni cerkvi svetega Pavla popoldanski zvonovi in je bila vas tiha in prazna, je prestopila Francka prag gosposke hiše; držala sta se za roko in tako sta stopila skozi nizka rdeča vrata na vrt, šla sta po vrtu, mimo rožnih grmov, mimo zelenih in dišečih gred, po beli peščeni poti proti poslopju po kamenitih stopnicah na teraso in skozi steklena vrata v veliko sobo, ki je bila polna rož in zelenja, pokrita s preprogami, majhna mizica in pleteni stoli na sredi in ob stenah, na mizicah rože v visokih vazah — vse čudežno, da se je Francka tresla od veselja. Šla sta dalje, po lepih svetlih mostovih, skozi lepe svetle sobe, ki je bila vsaka lepša od druge, kakor tisti kraljevič, ki je hodil po zakletem gradu in je bila prva soba od srebra, druga od suhega zlata, tretja od samih dragih kamnov. Ko sta prišla do konca in se je ozrla Francka naokoli, je videla na stenah same slike in pod strehe je bilo od stekla, tako da je bila soba vsa v luči. Nato je oblekla kratko belo krilo z velikimi pisanimi rožami in pisano ozko jopico s širokimi belimi rokavi; na glavo je dela velik in širok slamnik, z rožami na zapognjenih krajcih in z dvema modrima trakoma, ki sta ji padala na rame. Tako je sedela in on jo je slikal. Sedela je do mraka in mu je gledala ves čas v obraz, v lepe rjave oči, ki so jo božale z mehkimi pogledi. Koder temnih las mu je ležal na čelu, ki je bilo tako mirno in čisto, kakor iz belega kamna. Njegove ustnice so bile vzbočene, ali komaj kapljica krvi je bila v njih, tako da se skoro niso razločevale od obraza. Kadar se je ozrl nanjo z velikimi in resnimi očmi, je Francka strepetala — zajokala bi od vdanosti in pokleknila bi predenj in če bi jo sunil stran, bi drsala po kolenih k njemu in bi mu poljubila roko od vdanosti in hvaležnosti...

Dovršil je obraz in je stopil predenj — ni ga spoznal; tuj obraz je gledal nanj z očmi vdanega in plašnega otroka. Prestrašil se je in se je ozrl na Francko — ugledal je raskavo roko, ki je ležala mirno na kolenu, zvesta in dobra roka, ali tako raskava in neokretna. To ni bila Fanny — Fanny je imela roko drobno in belo, če se je dotak-

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 13. junija: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 14. junija: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Solistična glasba.

TOREK, 15. junija: 09.30—10.00 Za našo vas — 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 16. junija: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Domači zbori pojo — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 17. junija: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Praznična oddaja.

PETEK, 18. junija: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Kronika vasi Blato pri Pliberku — 3. del.

SOBOTA, 19. junija: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 13. junija: 15.20 Očarljiva dežela; ameriški film — razburljivi sanjski svet majhne deklice — po znani knjigi L. Franka Bauma — 17.00 Zlata čaša — igra Arminia Rothsteina — 17.30 Viking Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Pogled nazaj v ljubezni (7); Erich Kunz predstavlja priljubljene operetne melodije — 19.00 Avstrija v sliki v nedeljo — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Otok srečnih; film po resničnih dejstvih Hellmuta Andiesa — 21.40 Poročila in šport z mednarodno kolesarsko dirko po Avstriji.

PONEDELJEK, 14. junija: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Govoriti in pustiti govoriti (11) — 10.00 TV v šoli: Tomaž Jefferson; od 10. šolske stopnje — 10.30 Roparski pohod Vikingov; pomorska pustolovščina iz srednjega veka — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Raji živali — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.50 Pripravljenost v Manhattanu: Mreža smrti — 21.35 Poročila in šport z mednarodno kolesarsko dirko po Avstriji.

TOREK, 15. junija: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Oksidacija in redukcija — 10.00 TV v šoli: Materija in prostor (16); od 10. šolske stopnje — 10.30 Mož iz Nevade; trije možje — in le eden pozna pot do 200.000 dolarjev — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Don Camillo in Peppone: Pepponov sin; Fernandel, Gino Cerci in drugi — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šala in muzika — 21.05 Obzorja — 21.50 Mednarodna kolesarska dirka po Avstriji — 22.05 Kmetje (zadnjič): Maščevanje — 22.50 Poročila in šport.

SREDA, 16. junija: 9.00 Pošiljka z mišjo — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 TV v šoli: Zemljevid; od 5. šolske stopnje — 10.30 Izzveneči Dunaj; dunajske družinske in ljubezenske zgodbe v letu 1912 — 17.00 Kaktus; lutkovno gledališče — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Papermoon; sleparske zgodbe iz Amerike tridesetih let — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Vojna in mir; ruska družba za časa Napoleonovih vojn, po znamenitem Tolstojevem romanu — v odmoru: mednarodna kolesarska dirka po Avstriji — 21.35 Vojna in mir (nadaljevanje) — 23.35 Poročila in šport.

ČETETEK, 17. junija: 14.50 Gentleman postane šerif; komedija Divjega zapada o gentlemanskem šerifu malega mesta — 16.30 Cesarjeva nova oblačila; prosto po Hansu Christianu Andersenu — 17.40 Pristanek na strehi sveta; film o padalcih himalajskega masiva — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Zabavni dogodki s Hans-Joachimom Kulenkampffom — 19.00 Avstrija v sliki v petek — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — mednarodna kolesarska dirka po Avstriji — 20.15 Poroka na povelje; šaloigra Jožefa Zeitlerja — 21.45 Jezus je bil eden od tistih, ki mu je šlo v slast; Viljem Willms in njegova pop lirika — 22.15 Peter Voss, tat milijonov (9. nadaljevanje) — 23.05 Poročila.

PETEK, 18. junija: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Zvok po človeški roki — 10.00 TV v šoli: Romantika; od 8. šolske stopnje — 10.30 Gentleman postane šerif — ponovitev — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Kuhinja v televiziji — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Derrick: Mrtve ptice ne pojejo — 21.05 Muzikantje na Tirolskem — 22.05 Mednarodna kolesarska dirka po Avstriji — 22.20 Vlak; Pariz leta 1944. Pustolovsko poglavje francoskega osvobodilnega boja — 0.30 Poročila in šport.

SOBOTA, 19. junija: 11.55 Poročno slavje: Švedski kralj Karl XVI. in Silvija Sommerlath — 15.35 Trije možje na enem konju; francoska filmska komedija — 17.00 Športni ABC — 17.30 Black Beauty — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Heinz Conrads v soboto zvečer — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko-aktualno — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Na tekočem traku; družinska igra z Rudijem Carrellom — 21.50 Šport — mednarodna kolesarska dirka po Avstriji — 22.15 Vprašanja kristjana — 22.20 Zvit udarec detektiva za zavarovanje — 0.05 Poročila.

2. PROGRAM

NEDELJA, 13. junija: 14.55 Mednarodno tekmovanje jadrnic na Rdečem jezeru — 18.00 Howdy (6) — z Brucom Lowom — 18.30 The Mummy; ameriški film o egipčanskem duhovniku Imhotep, ki so ga po več kot 3000 letih obudili k novemu življenju — 19.40 Med travniki in vodami; spomladanska slika ob rekah in jezerih — 20.00 Enciklopedija — 20.15 V lastni zadevi — 21.45 Pogovor; dr. Günther Nenning govori z Heinrichom Böllom.

PONEDELJEK, 14. junija: 17.25 Materija in prostor; od 10. šolske stopnje — 17.55 Oksidacija in redukcija — 18.25 Angleščina za začetnike — 19.00 Stara gospa in morje; dokumentacijsko poročilo v 71-letnici in njenimi življenjskimi cilji — 19.50 Ljubezen in computer — 20.00 Kmetje: Maščevanje, po romanu poljskega pisatelja W. St. Reymonta — 20.50 Vstop prost — 21.35 Čas v sliki 2 — 22.10 Ljubljene ženske; ljubezenske zmešnjave dvojecie parov, po romanu D. H. Lawrenca.

TOREK, 15. junija: 17.25 Zemljevid; od 5. šolske stopnje — 17.55 Kmetijstvo danes — 18.25 Angleščina za tiste, ki že nekaj znajo — 19.00 Petra, skrito kraljevo mesto — 19.45 Konji, film o konju — 20.00 Die Halde; komedija Reinerja Erlerja — 21.40 Čas v sliki 2 in kultura.

SREDA, 16. junija: 17.25 Romantika; od 8. šolske stopnje — 17.55 Tržišče (11) — 18.25 Tečaj francoskega jezika — 19.00 Pustolovščina kot trgovina — 19.45 Mnogo bogov — eno nebo — 20.00 Teleobjektiv, Claus Gatterer — 20.45 Oton — 21.30 Čas v sliki 2 in kultura — 22.05 Quentin Durward (7): Past.

ČETRTEK, 17. junija: 18.00 Drzna rešitev gangsterske neveste Honey Swanson, komedija — 19.50 Galerija — 20.15 New York v času dvajsetih let.

PETEK, 18. junija: 17.25 Francoščina; od 10. šolske stopnje — 17.55 Govoriti in pustiti govoriti — 18.25 Nemščina — 19.00 London — nastanek mesta — 20.00 Blisk — naravni dogodek na preizkušnji — 20.45 Nowa; poročila iz znanosti in raziskovanja — 21.05 Trailer; filmi prihodnosti — 21.50 Čas v sliki 2 in kultura.

SOBOTA, 19. junija: 14.00 Tekmovanje v lahki atletiki na Dunaju — 16.30 Mednarodno tekmovanje v skokih v vodo — 17.50 Evropsko nogometno prvenstvo; tekma za 3. mesto — 19.00 Eskimi Netsilik — 19.50 Galerija — 20.15 Življenjske slike Adalberta Stifterja — 21.00 Sonja Kehler na Dunaju — 21.45 Teleobjektiv.

LEV DETELA:

V. mednarodno pisateljsko srečanje v Fresachu - Brezah

Koroško pisateljsko društvo, ki ga vodi agilni Walther Nowotny, je letos že petič priredilo mednarodno pisateljsko srečanje. V prijazni gorski vasici Fresach—Breze na zgornjem Koroškem so se zbrali pisatelji iz devetih držav: Jugoslavije, Madžarske, Romunije, Poljske, Nemške demokratične republike, Zvezne republike Nemčije, Švice, Italije in Avstrije. Slovenske pisatelje iz Jugoslavije je zastopal Smiljan Rozman, avtor romanov „Rozalija in Vrtačnik", „Pokopališče" in številnih mladinskih povesti.

28. maja je z uvodnim predavanjem nastopil italijanski univerzitetni profesor Claudio Magris iz Trsta, ki je načel tako imenovani problem jezikovne skepse v delih avstrijskega pisatelja Roberta Musila, ki je bil rojen, kot je znano, v Celovcu. Poznejša diskusija je osvetlila Magrisovo predavanje z različnih strani, pri čemer se je pokazala veriga mnenj in protimnenj. Najbolj zanimiva so bila tista, ki niso končala v akademski abstrakciji, temveč so se zavzemala za aktualizacijo Musilovega opusa „življenjske skepse". „Koliko mi je Musil danes nevaren, ga morem obiti, ga morem preskočiti, morem ob njem pasti?", je bilo eno takih poglavitnih vprašanj z željo po Musilovi aktualizaciji.

Ker je znani švicarski pisatelj Dieter Fringeli zbolel, se je s posebnim prispevkom oglasil pomembni hrvaški dramatik in esejist Antun Šoljan iz Zagreba, ki je govoril o „MANIPULIRANIH MUZAH". Šoljan se je postavil odločno proti enodimenzionalnemu pojmovanju literature, proti plakativni angažirani literaturi, a tudi proti ezoterični abstraktni literaturi. Zavzemal se je za poezijo odgovornosti, zakaj „poezija brez morale je sterilna".

29. maja je pisateljica Ingeborg Drewitz iz Zvezne republike Nemčije predavala o problemih realizma v današnjem času. Osvetlila ga je na stvaren način z več strani, vendar je tudi sprožila svojevrstno debato in polemiko. Pisatelji iz različnih držav so spet in spet skušali postaviti vprašanje: „Kaj je realizem danes? Je realizem človekova realnost, resnica življenja?" Izgovorjene so bile besede: „realizem brez bregov", „socialistični realizem", „politična sposobnost realizma", „notranja realnost literarnega dela" in še marsikaj. V pogovorih na obrobju so govorili o izreku Franza Kafke: Resnična resničnost je vedno neresnična, pisatelj Jurij Koch iz Nemške demokratične republike, ki piše v lužiški srbščini in je eden od članov predstojništva pisateljev Nemške demokratične republike, pa je menil, da so „pravljice pravzaprav neverjetno resnične".

Christian Wallner iz Salzburga si je v referatu „Ni časa za večnost — Pripombe k nalogam realistične literature danes" prizadeval, da bi dokazal „uporabljivost in koristnost v literaturi v današnjem času". Uprl se je domnevnemu mnenju nekaterih, češ da je „realiteta le fikcija v naši glavi" in menil, da literarne vrednote niso večne vrednote in so zato spremenljive. Zavzemal se je za kritično in progresivno partijnost literature, vendar je menil, da ta partijnost ni identična z pripadnostjo kaki politični stranki, temveč je duhovnega izvora.

Z referatom poljskega pisatelja Lotharja Herbsta, ki je poudaril moč ustvarjalne fantazije, ironije, šoka v delu kakega Witolda Gombrowicza, kakega Bruna Schulza, za mlado poljsko literaturo najnovejše pisateljske generacije, so se mednarodni pisateljski dnevi 30. junija iztekli.

Pisatelj različnih estetskih in političnih pogledov in iz držav z različnimi političnimi sistemi so se vsaj delno zbližali. Njihovi razgovori so bili izraz skoraj enakega eksistencialnega položaja, enake nemirne notranje stiske in negotovosti, ki sili k resnici in k delu za plemenitejši svet. Prekoračene so bile nekatere meje samote in nezaupanja. Kraji ob mejah, dežele ob mejah, nam podarjajo nova upanja.

---

nila z njo njegovega obraza, mu je bilo, kakor da ga je pobožal lahen topel veter. Stal je pred njo in njegove oči so bile nemirne.

„Ti nisi Fanny!"

Čul je svoj glas in se je stresel. Stopil je k njej in se je sklonil k prestrašenemu obrazu in se je zasmejal.

„Ne jezi se nad mano, Fanny; glej, zunaj že skoro prihaja jesen in jeseni je moje pregrešno srce najbolj nemirno... Ne jezi se nad mano, Fanny, in oprosti me, kadar te razžalim."

Francka je čutila gorkoto njegovega lica in ni razumela njegovih besed, slišala je samo njegov glas, ki je bil tako mehak in blag, da jo je božal kakor z ljubeznivo roko. Mračilo se je, slike na stenah so se potapljale v sence in iz senc so stopali beli ženski obrazi, ki so gledali nanja z velikimi temnimi očmi. Francko je bilo skoro strah te tihe neznane družbe in tako sta se vračala skozi velike mračne sobe po dolgih mostovžih in po terasi dol na vrt. Težak vonj se je vzdigal iz tisočerih kelihov, legal jima je na prsi, na srce, in obema je bilo tako sladko, tako nerazumljivo trudno in otožno; sedla sta na klop, čisto tesno telo ob telo in sta zatisnila oči. Zdramila sta se šele, ko so pozno na večer zaškripala vrata in so se začuli na pesku koraki, ki so prihajali bliže in so polagoma utihnili v daljavi...

Slika je ostala nedovršena — samo bel, neizmerno nežen obrazek je gledal iz nje z očmi vdanega in plašnega otroka; rok ni bilo. —

Vihar je prišel popoldne; na vrtu, v gozdu je stokalo in vzdihovalo, veje so se lomile. In ko se je na večer zvedrilo, so bila razmočena tla vsenaokoli pokrita z listjem; pod orehom na dvorišču je ležalo par ubitih vrabcev. Tako je nastopila jesen.

Francka je šla zvečer po klancu navzgor; kamenita in mestoma ilovnata steza je bila spolzka; kamenje je bilo gladko, umito, v ilovico so se vdirale noge. Tla so bila pokrita z oklestjem, z nezrelimi orehi, z mokrim listjem. Od drevja so padale debele kaplje — padale so tako trdo z lista na list, kakor da bi tolkli vodebi ob debla. Prišla je v dolino — tam je bilo hladno in vlažno. Voda je bila narasla, segala je visoko do brega in umazani rumeni valovi so pljuskali skoro v visoko travo med vrbami. Klopi so bile črne in mokre, pesek na poti je bil razbit, razmetan na kupe. Francki je bilo mraz in bala se je — samotno je bilo tod in strahovi so gledali nanjo ter so čakali noči, da bi prišli bližje.

Zmerom dalje je šla, počasi in plašno, kakor da bi se plazila po temnem mostovžu v gluhi noči. Čisto blizu so že strmele pečine v neizmerno višino, v kotu je stala kapelica Matere božje in pozlačena svetilka se je lesketala motno, kakor vešča v mraku.

Zapihal je veter, drevje se je treslo, pripogibalo, mrzle kaplje so padale Francki na obraz, na roke in zadrgetala je.

Vrnila se je po poti, koder sta se zmerom izprehajala; postala je časih in je poslušala — voda je šumela, drevje se je stresalo, samota vsenaokoli. Sedla je na klop, kjer sta zmerom sedela; klop je bila mokra in kapalo je neprestano dol. Stisnila je roke med kolena in je sedela sključena; v lica ji je bilo mraz, velika žalost ji je legla na srce. Zašuštelo je časih nad njo, kaplje so se ji usule na lase in iz oči so padale solze na kolena.

„Kod hodiš tako dolgo?" je prosila s plašnim in tihim glasom, da bi ga ne razžalila in poslušala je, če ji ni odgovoril: „Oprosti, Fanny, če sem te bil razžalil." — Samo voda je pljuskala ob breg.

„Kaj sem ti storila, da stojiš od daleč in gledaš, kako te pričakujem? Vsa vdana sem ti, glej, in prosim te oproščenja za greh, ki ga nisem storila! Oprosti mi, da te ljubim in pridi!"

Ustnice so se premikale, ali besede, njej sami komaj razumljive, so ostale v srcu. Zazdelo se ji je, da so se oglasili koraki na pesku in skoro je že čutila gorkoto roke, ki ji je legala ljubeznivo in nalahko okoli vratu. — Nič se ni zgenilo na poti, samo nad njo je zašuštelo in mrzle kaplje so se ji usule na lase in na goli vrat.

„Pridi!" je zaklicala in vedela je komaj, koga je klicala. Legla je noč in lepota prejšnjih večerov je ugašala, svetlikala se je iz daljave nerazločno, kakor večerno nebo izza drevja. Život je bil sklonjen, utrujen in noge so hodile neokretno, ko se je vračala. To je bila Francka, ki je sedela ob oknu zaklete hiše in gledala skozi špranjo na drugi svet, v srcu težko in nerazumljivo koprnjenje. —

Stal je ob oknu in je gledal skozi špranjo in poslušal.

„Kod hodiš tako dolgo?"

Glas je bil mehak in plašen, ali slišal ga je razločno iz šumenja kostanjev, ki so rasli ob zidu v ravni vrsti in so segali skoro do okna z dolgimi vejami. Razumel je njene besede tako natanko, kakor bi mu jih pripovedovala na uho, proseče in tiho, da bi ga ne razžalila.

„Kaj sem ti storila? Vsa vdana sem ti, glej, in prosim te oproščenja, da te ljubim..."

Poslušal je in se je tresel kakor morivec, ki je bil udaril premalo in gledajo vanj proseče oči in ga prosijo milosti.

„Pozabi, Fanny, in oprosti mi, kakor si mi vselej oprostila. Vrnem se k tebi, Fanny, čez mesec dni, čez leto dni, ti dobra Fanny, ti moja tolažnica..."

„Pridi!"

Vzkrik je zatrepetal do njega; zaprl je oči in pritisnil roke na čelo; potem je bilo tiho in zazdihnil je. Šel je z lahkimi koraki skozi razsvetljene sobe in v ateljeju je obrnil k steni nedovršeno sliko. Nato se je zasmejal in je hitel po stopnicah vozu naproti, ki je bil pridrdral na dvorišče.

(Dalje prihodnjič)

Edinstven uspeh graditeljev proti uporni prirodi

Pred kratkim je stekel promet na novozgrajeni železniški progi Beograd —Bar na morju. Dokončana so vsa tista zemeljska in tehnična dela, ki so potrebna, da so vlaki začeli redno voziti. Dopolnilna opremljevalna dela na postajah in cestnih prevoznih križiščih bodo končana v prihodnjih mesecih.

Čez 100 let staro zamisel je začela uresničevati šele Jugoslavija — ko je nekaj več kot pred 20 leti začela z gradnjo. Ovire za pospešeno delo so bile predvsem denarne, ker je ozemlje na planinskem črnogorskem svetu povzročalo težave in ovire, ki jih ni bilo lahko poprej videti. Gradbeni stroški so visoki. Poleg domačih denarnih virov je s precejšnjimi vsotami udeležena tudi Svetovna banka. Z razmeroma velikim notranjim posojilom, ki ga je razpisala pred leti SR Srbija, je bilo moči pospešiti in tudi zaključiti veliko delo.

Proga, ki je dolga 476 km, se vzpne do višine 1000 m. Treba je bilo zgraditi 234 železobetonskih in jeklenih mostov in 254 predorov. Most čez Malo Rijeko se boči v višini 201 m. Med gradnjo vse proge je izgubilo življenje 49 delavcev.

Stekel je vlak iz Beograda v Bar

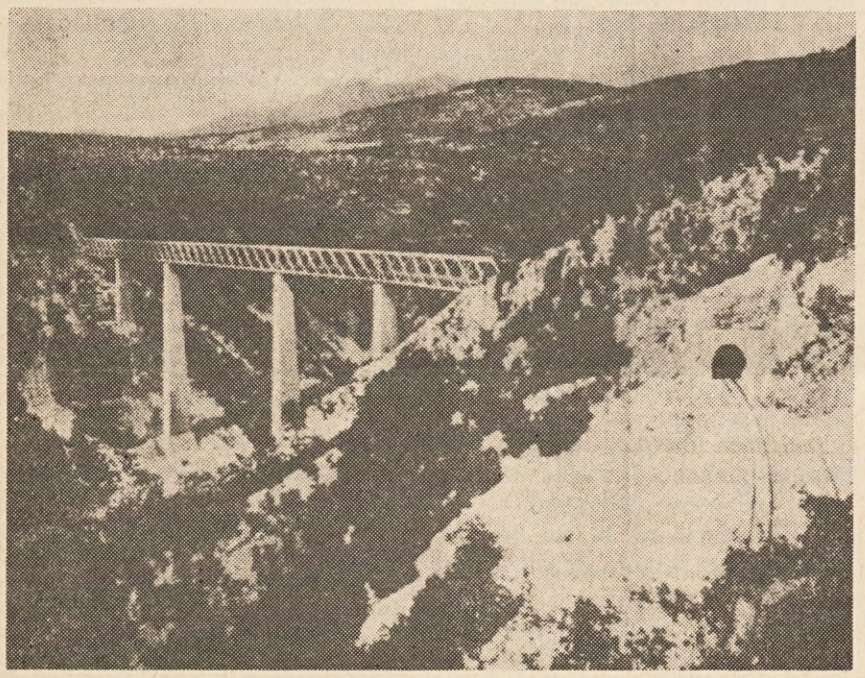

Največji železniški most čez kanjon Mala Rijeka

Slovenska skupnost predstavlja volini program

TRST. — Slovenska skupnost v Italiji je na tiskovni konferenci orisala svoj volilni program in predstavila kandidate na parlamentarnih volitvah 20. junija. Deželni tajnik dr. Drago Štoka je v uvodu obrazložil razloge, zaradi katerih se je stranka tokrat odločila za samostojen nastop. Samostojen nastop je bil nujen tudi glede na skorajšnjo ratifikacijo osimskega sporazuma, ki odpira ogromne pravne, gospodarske, narodnostne in socialne probleme. Štoka je poudaril, da je njegova stranka med prvimi pozdravila sporazum, kar zadeva dokončno ureditev meje, istočasno pa izrazila tudi svojo zaskrbljenost glede pravne zaščite slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Potrdil je tudi oceno SSk, po kateri člen 8 pogodbe pomeni razširitev zaščite, ki je doslej na osnovi londonske spomenice o soglasju veljala le za tržaške Slovence, na vse Slovence v Italiji.

Na konferenci so spregovorili za Trst Dolhar, za Gorico Paulin, za Beneško Slovenijo in Kanalsko dolino Simon Prešeren iz Trbiža. Tako je Dolhar izrazil globoko razočaranje slovenskih volivcev zaradi zadržanja krščanske demokracije, predvsem v zvezi z vprašanjem rabe slovenščine v izvoljenih svetih, pa tudi komunistične in socialistične stranke, ki sta sicer predložili zakonska osnutka o globalni zaščiti slovenske narodnostne skupnosti, vendar sta dopustili, da sta osnutka obtičala v zaprašenih predalih parlamentarnih uradov.

Program ima dva dela: narodnostni in gospodarsko-socialni del.

Prvi del zajema deset točk in prav toliko zahtev, od katerih je na prvem mestu zahteva po globalni zaščiti. V tem okviru naj bi bila odpravljena absurdna prepoved rabe slovenščine v deželnem svetu in v občinskih in pokrajinskih svetih v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Zaščitni zakon naj bi tudi vseboval norme, ki naj bi slovenski narodnostni skupnosti omogočile vsestranski razvoj tako v narodnostnem, kot v socialnem in ekonomskem pogledu in zajamčile nemoten razvoj v deželi Furlaniji-Julijski krajini. Druga točka vsebuje zahtevo po pravični podpori vsej slovenski kulturni dejavnosti, kot tudi slovenskemu tisku ter športu in rekreacijski dejavnosti. Program se dalje zavzema za ustanovitev slovenskega okraja za slovenske šole v deželi Furlaniji-Julijski krajini v okviru šolske reforme ter za takojšnjo ustanovitev avtonomne slovenske televizije v okviru RAI, saj je že pravi škandal — kot je rečeno v programu — da smo edina narodna manjšina v Italiji brez svoje televizije, ker se je to vprašanje za ostale manjšine ustrezno rešilo.

SSk zahteva dalje, da se napravi konec razlaščanju slovenske zemlje in krivičnemu krčenju ozemlja, na katerem živijo Slovenci. Treba je takoj odpreti slovenske šole v Benečiji, ker imamo Slovenci vso pravico imeti šole v pokrajini, kjer živi avtohtono slovensko prebivalstvo. Sledijo zahteve po priznanju pravice do rabe slovenskega jezika v vseh javnih uradih in na splošno v javnosti ter po postavitvi dvojezičnih napisov v vseh krajih, kjer živijo Slovenci, po rednem izdajanju uradnega vestnika tudi v slovenskem prevodu in po javnem finansiranju Slovenske skupnosti, tako kot so tega deležne druge stranke. Narodnostni del programa se zaključuje z zahtevo, da se s posebnim zakonom zagotovi pravica slovenske manjšine do svojega predstavnika v parlamentu, tako kot je to zagotovljeno francoski skupini v Dolini Aosti in nemški na Južnem Tirolskem.

Tudi ekonomsko-socialni program SSk vsebuje deset zahtev. Najprej so na vrsti zahteve po odpravi brezpotrebnih in odvečnih vojaških služnosti, po zaposlovanju na narodnostni osnovi v javnih upravah, ustanovah ter podjetjih z državno udeležbo, po državnih posegih in posegih deželnih denarnih zavodov v obrambo slovenskega gospodarstva tako v kmetijstvu, kot tudi v obrtništvu ter mali in srednji industriji, po učinkovitejšem in resnejšem reševanju nezadovoljivih socialnih struktur v korist slovenske narodnostne skupnosti.

Posebna točka programa obravnava vprašanje zagotovitve delovnega mesta slovenskim brezposelnim in študirajoči mladini.

Za obstoj SSG v Trstu

PORTOROŽ. — Vprašanje nadaljnjega obstoja Stalnega slovenskega gledališča v Trstu, kot najvišje kulturne ustanove slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, je dobilo pomemben mednarodni, tako rekoč svetovni solidarnostni odmev, z izjavo pisateljev štirinajstih držav, ki so se udeležili IX. mednarodnega srečanja pisateljev v Piranu—Portorožu, naslovljeno predsedstvu italijanske vlade v Rimu in kolektivu Stalnega slovenskega gledališča, ki vodi svojo bitko v zasedenem Kulturnem domu. Izjava se glasi:

„Pisatelji iz Jugoslavije, Italije, Avstrije, Anglije, Grčije, Kitajske, Francije, Zahodne in Vzhodne Nemčije, Madžarske, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike, udeleženci devetega mednarodnega srečanja pisateljev v Piranu—Portorožu, zbrani na proslavi 50-letnice Slovenskega centra PEN, izražajo svojo podporo zahtevam Stalnega slovenskega gledališča v Trstu za priznanje statusa stalnega gledališča in za uresničitev materialnih pogojev pri izvajanju umetniškega in prosvetnega programa med člani slovenske narodne manjšine v republiki Italiji.“

TV Ljubljana

NEDELJA, 13. junija: 8.45 Poročila — 8.50 Za nedeljsko dobro jutro: Ansambel Bisernica in Gorenjci — 9.20 625 — 10.00 Bitka za ranjence — 10.45 Otroška matineja: Mihec iz Lönneberga, Zgodba o Poluhcu — 11.25 Mozaik — 12.15 Poročila — Nedeljsko popoldne: Slavonska popevka 76 — Veseli tobogan: Videm, Dobrepolje — Morda vas zanima: Esperanto — 16.00 Rokomet: Jugoslavija — SZ (ženske) — Letujte z nami, barvna oddaja — Poročila — Okrogli svet — 17.40 Gospa ministrica, film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 A. Diklič: Salaš v malem ritu — 21.00 Slovenski impresionisti: Matej Sternen — 21.35 Športni pregled — 22.10 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 14. junija: 17.10 Zgodbe o Poluhcu — 17.25 Otroški film — 17.50 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Veslanje — 18.35 Odločamo — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 B. Kops: Jutri bo še lep dan, drama — 21.15 Kulturne diagonale — 21.45 Mozaik kratkega filma — 22.10 TV dnevnik.

TOREK, 15. junija: 17.10 Vrtec na obisku: Na sprehodu — 17.25 Uganka Silvercronskega gradu — 18.00 Obzornik — 18.40 Mozaik — 18.45 Narodna glasba — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Diagonale — 20.55 Šiškov: Mračna reka — 22.00 TV dnevnik.

SREDA, 16. junija: 17.10 M. Golar: Zgodbe o Veržejcih, II. del — 17.25 Jugoslovanski naivci, film — 17.55 Obzornik — 18.10 Svetovni film 76, reportaža — 18.40 Mozaik — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Joe, tudi to je Amerika, film — 21.45 Majhne skrivnosti velikih mojstrov kuhinje — 21.50 TV dnevnik — 22.05 Nogomet: Nizozemska — ČSSR.

ČETRTEK, 17. junija: 17.20 Cvetlične pravljice — 17.35 Pisani svet — 18.10 Obzornik — 18.25 Mozaik — 18.30 Aku — skrivnost velikonočnih otokov, II. del — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kam in kako na oddih? — 20.10 Nogomet: Jugoslavija — ZRN — približno 22.00 TV dnevnik.

PETEK, 18. junija: 15.40 Križem kražem — 15.55 Balkanske atletske igre — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 Še je nada za nomada — 20.40 Ta svet ni za otroke — 21.30 Helena, sodobna ženska — serijski film — 22.20 TV dnevnik.

šport-šport-šport-šport

NOGOMET

KOROŠKA PRED SLOVENIJO

CELOVEC — Na tradicionalnem mednarodnem nogometnem „Turnirju prijateljstva“, na katerem so nastopile reprezentance starejših mladincev iz Zahodne Nemčije, Koroške, Furlanije-Julijske krajine in Slovenije, so slovenski nogometaši v predtekmovanju premagali reprezentanco jugozahodne Nemčije z 1:0. Zadetek je v izredno zanimivi in dinamični igri že v peti minuti dosegel Busić. Z zmago se je Slovenija uvrstila v finale turnirja, kjer se je za 1 mesto pomerila s Koroško. Slovenski nogometaši so srečanje izgubili z 2:4. Igrali so precej slabše kot prejšnji dan. Kaže, da jih je naporno srečanje z Nemčijo utrudilo. Oba zadetka je dosegel Abram.

Srečanje med Koroško in Furlanijo-Julijsko krajino se je končalo z 1:0, tekma za 3. mesto med Nemčijo in Furlanijo-Julijsko krajino pa s 3:0.

Vrstni red: 1. Koroška, 2. Slovenija, 3. Zahodna Nemčija, 4. Furlanija-Julijska krajina.

AVSTRIJA DUNAJ — PRVAK

Po šestih letih čakanja je postal avstrijski nogometni prvak zopet dunajski klub, in sicer Avstrija/WAC. Avstrija je tako že pred koncem nogometnega prvenstva na prvem mestu. Ima sedem točk prednosti pred drugouvrščenim Innsbruckom, ki ima 43 točk.

Boj za izpad iz lige se nadaljuje med celovško Avstrijo in GAK. Celovčani so namreč v nedeljo zapravili priložnost, potem ko so igrali z LASK le 0:0, da bi v končnem obračunu lahko le ostali v najvišjem razredu. Tako pa morajo čakati do 16. junija, ko bodo igrali še eno tekmo z GAK v Gradcu. GAK ima 25, Avstrija pa 23 točk in bi morala premagati Gradčane z dvema goloma razlike, če hoče ostati v ligi.

RAPID — AVSTRIJSKI POKALNI PRVAK

V finalu za avstrijsko pokalno prvenstvo, je Rapid premagal Innsbruck z 1:0, potem ko se je prva tekma končala z zmago Innsbrucka 2:1.

Izjava trenerja Innsbrucka Branka Elsnerja: „Priznanje gola pomeni škandal za avstrijski nogomet, kajti le-ta je bil dan iz stoodstotno nedovoljenega položaja.“

MOTOKROS

50-LETNICA MOTO ŠPORTA

TRŽIČ — Zlati jubilej je že tak praznik, da ga je treba počastiti posebej. Zato se je avto-moto društvo v Tržiču odločilo, da bo letos kar najbolj primerno počastilo 50. obletnico moto športa v Tržiču, ki se je začel leta 1926 z dirkami na gorski prelaz Ljubelj.

V petih desetletjih so Tržičani organizirali skupno 37 mednarodnih tekmovanj, od tega 14 mednarodnih prireditev v motokrosu na novi, svetovno znani progi v Podljubelju, med njimi po letu 1968 kar pet tekmovanj za svetovno prvenstvo.

Za „Nagrado Slovenije“, ki bo 13. t. m. ob 14. uri, jim je uspelo zagotoviti nastop več ko 20 izbranih dirkačev v razredu do 250 ccm iz tujih držav ter seveda najboljše Jugoslovane (10). Tako bodo v nedeljo na štartu v Podljubelju dirkači iz Avstrije (3), Bolgarije (2), Belgije (1), Danske (1), Madžarske (3), ZRN (2), Romunije (2), Švedske (1), SZ (4), in Švice (3), medtem ko bodo Jugoslavijo zastopali dirkači, ki so na lanskem državnem prvenstvu zasedli prvih šest mest ter štirje Tržičani.

ATLETIKA

SIJAJNI ATLETSKI REZULTATI VSEPOVSOD

CELOVEC — Tuje agencije znova poročajo o sijajnih atletskih dosežkih ob tem koncu tedna. To seveda napoveduje tudi imenitne boje in rezultate na letošnjih olimpijskih igrah v Montrealu.

Pred vsemi je treba tokrat omeniti starega in novega svetovnega rekorderja v skoku v višino Američana Dwighta Stonesa, ki je v Philadelphiji, na študentskem prvenstvu ZDA, postavil novo najboljšo znamko z 231 cm (doslej 230 cm). Stones je tako prvi favorit za Montreal, potem ko je bil že v Münchnu 1972 osvojil bronasto olimpijsko odličje.

Finski atlet Hovinen je dosegel letos najboljši rezultat na svetu v metu kopja — 90 m. Veteran Lusis (Sovjetska zveza) pa ga je vrgel 86,32 m daleč. Svetovni rekorder Francoz Drut je v Lilleu v teku na 110 m z ovirami dosegel izreden čas 13,1 sekunde. Kubanec Juantorena je v Pragi pretekel 400 m v 44,70 sekunde. Še drugi izidi iz Philadelphije. Glance je pretekel 200 m v 20,74 sekunde in Randle 400 m v 45,2. Bell je s palico preskočil 5,52 m. Wheeler pa je 400 m z ovirami pretekel v 48,55.

V nedeljo, 13. junija, igrata oba slovenska kluba SAK in SELE na Košatovem igrišču v Celovcu. Tekma bo ob 17.30. Vabljeni vsi navijači!

KONCERT

Prireditelj: Katoliška prosveta Št. Ilj
Kraj: farna dvorana
Čas: 12. junija, ob 20. uri

ČESTITAMO!

Erika in Ivan Lukan, časnikar z Jezerc, sta postala starša: dobila sta naraščaj — sinčka, in ga krstila za Aleksandra! Čestitamo!

Obiščite galerijo Wernerja Berga!